

15 ਕਰੋੜ ਦੇ ਗਬਨ ਖਿਲਾਫ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਅੱਗੇ ਸਾਲ ਭਰ ਤੋਂ ਧਰਨਾ ਜਾਰੀ

ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ (ਰਮੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ)-ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੇ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਅਧੀਨ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀ ਸਮਰਾਟ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ 15 ਕਰੋੜ ਦੇ ਗਬਨ ਖਿਲਾਫ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਅੱਗੇ ਪਿਛਲੇ ਲਗਾਤਾਰ 1 ਸਾਲ 13 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਧਰਨਾਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀ ਲੁੱਟ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅੱਜ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਰਾਜੇਵਾਲਾ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਭਰਵੀਂ ਰੋਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਨੋਲਾ ਅਤੇ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੇ ਬਲਾਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਪਾਲਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਰਾਜੇਵਾਲਾ ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਆਗੂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮੀਆਂਪੁਰ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ।

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਵਾਲਾ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸਿਰੋਪਾਉ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਵਾਲਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਰੋਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਵਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਈ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਬਾਰਾਂ ਦੀ ਸਮਰਾਟ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ 15 ਕਰੋੜ ਦਾ ਗਬਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ

ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਖੜ੍ਹ ਗਈ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਵਾਲਾ ਸਮੇਤ ਨੌਜਵਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬਲਾਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਪਾਲਾ, ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਪੰਡਾ, ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਕਰਨਾਮਾ, ਰਾਜੂ ਭੱਟੀਆ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੁਸਤਫਾਬਾਦ, ਲਖਵਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁਗਰਾਨਾ, ਨਿਰਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿਬੀਵਾਲ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੀਕੇ, ਸੁਖਚਾਰ ਸਿੰਘ ਬਿਬੀਵਾਲ, ਵੱਸਣ ਸਿੰਘ ਕਾਦੀਆਂ, ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਬੱਲ, ਪਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦੁਆਰਾ, ਜੰਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਗੋਰਾਇਆ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਪਾਲਾ, ਬਾਬਾ ਬਲੀ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ, ਗੁਲਦਾਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਚੌੜਾ ਬਾਜਵਾ, ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਗੋਰਾਇਆ, ਨਿਰਵੇਰ ਸਿੰਘ ਤਪਾਲਾ, ਸਕੱਤਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਬਾਬਾ ਸੁਲੱਖਣ ਸਿੰਘ ਚੌੜਾ, ਹਰਜਨ ਸਿੰਘ ਤਪਾਲਾ, ਬਾਬਾ ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਬਦਾਲ, ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੰਗਰਵਾਲ ਮਾਨ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਡਾ. ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ, ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ, ਸਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਰਿਵਾਲਵਰ ਤੋਂ 6 ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੌਦ ਸਮੇਤ ਨੌਜਵਾਨ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ

ਕਾਦੀਆਂ (ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲਹੋਤਰਾ)-ਮਾਨਯੋਗ ਐੱਸ.ਐੱਸ.ਪੀ. ਬਟਾਲਾ ਸੁਰੱਖਿਅਕ ਮੀਰ ਆਈ. ਪੀ.ਐੱਸ. ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਹੇਠ ਉਪ ਕਪਤਾਨ ਪੁਲਸ ਸ੍ਰੀ ਹਰਗੋਬਿੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਡੀ.ਐੱਸ.ਪੀ. ਹਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਐੱਸ.ਐੱਚ.ਓ. ਬਾਣਾ ਕਾਦੀਆਂ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਕਾਦੀਆਂ ਪੁਲਸ ਵੱਲੋਂ 32 ਬੰਦ ਰਿਵਾਲਵਰ ਤੋਂ 6 ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੌਦ ਸਮੇਤ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਨਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਬਾਣਾ ਕਾਦੀਆਂ ਦੇ ਐੱਸ.ਐੱਚ.ਓ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੱਲੋਂ

ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਬੱਲ ਪੁੱਤਰ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਲੋਹ ਚੱਪ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਰਾਮਪੁਰਾ ਮੋੜ ਤੋਂ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਡ ਚੀਮਾ ਵਿਖੇ ਸੁਖਰਾਜ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਚੀਮਾ ਦੇ ਘਰ ਵਿਖੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਅਲਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਮੁੱਦਰੀਆਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਗਹਿਣੇ, ਮੱਥਾਇਲ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੁਲਸ ਟੀਮਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਡਾਪਮਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਸ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਰਾਮਪੁਰਾ ਮੋੜ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਪੁਲਾੜ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਚਿੱਤਰ ਕਲਾ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਏ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਮਾਰਟ ਸਕੂਲ ਗੋਰੂ ਪੰਚ ਵਿਖੇ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਬੱਚੇ ਹਰਭ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਲਾੜ ਦਿਵਸ ਸਕੂਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਸਟਾਫ਼ ਵੱਲੋਂ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਿੰ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਛੇਵੀਂ ਤੋਂ ਬਾਰਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ

ਨਾਲੇ 'ਚ ਡੁੱਬ ਕੇ ਮਰੀਆਂ 27 ਮੱਝਾਂ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ

ਕਲਾਨੌਰ (ਮਨਦੀਪ ਕੋਹਲੀ)-ਕਲਾਨੌਰ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਪਿੰਡ ਗੋਹਾਇਆ ਵਿੱਚ ਗੁੱਸਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ 27 ਮੱਝਾਂ ਕਿਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਕੇ ਮਰਨ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗੋਪੰਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਯੂਜ਼ਫ਼, ਬੀਰ, ਰਣੀ, ਬਾਘ ਆਦਿ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਭਾਤਿਆਂ ਦੇ

ਡਾ. ਓਬਰਾਏ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਦੁਬਈ ਤੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਦਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰ ਭਾਰਤ ਪਹੁੰਚਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ, ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ)-ਖਾੜੀ ਮੁਲਕਾਂ ਅੰਦਰ ਰੱਬ ਦੇ ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਵੱਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਦੁਬਈ ਦੇ ਉੱਘੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਚੇਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਡਾ. ਐੱਸ. ਪੀ. ਸਿੰਘ ਓਬਰਾਏ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਿਜਨੌਰ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ ਨੰਬੀਬਾਬਾਦ ਦੇ ਕਸਬਾ ਬੜੀਆ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ 28 ਸਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਸ਼ਕਤੀ ਕੰਬੋਜ ਪੁੱਤਰ ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦ ਦਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰ ਦੁਬਈ ਤੋਂ ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ ਦਿੱਲੀ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਕਤੀ ਕੰਬੋਜ ਕਰੀਬ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਦੁਬਈ ਆਇਆ ਸੀ ਜੋ 29 ਜੂਨ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਬੜੀਆ (ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਨਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਕਿਸਾਨ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸਰਪੰਚ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਰਤਨ ਲਾਲ, ਹਰਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਤੇ ਇਲਾਵਾ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਇਸ ਵੱਡੇ ਉਪਰਾਲੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸੰਪੂਰਨ ਇਲਾਕੇ ਵੱਲੋਂ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਚੇਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਬਾਨੀ ਡਾ. ਐੱਸ. ਪੀ. ਸਿੰਘ ਓਬਰਾਏ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਅੱਖੀ ਘੜੀ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਹੁ ਨਾ ਫੜਦੇ ਤਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਕੰਬੋਜ ਦੇ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਦਰਸ਼ਨ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੇ। ਇਹ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਉਪ ਪਿੰ. ਪਰਗਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਰੌਡ ਮਾਸਟਰ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਨਬੀਰ ਕੌਰ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸਕੂਲ ਸਟਾਫ਼ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ।

ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੀ ਈ ਈ ਦਾ ਵਿਦਾਇਗੀ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ

ਚੋਲਾ ਸਾਹਿਬ (ਰਮਨ ਚੱਵਾ)-ਬੀਈਈ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਦਾਇਗੀ ਪਾਰਟੀ ਮੌਕੇ ਡਾ. ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ.ਐੱਸ.ਸੀ. ਸਰਹਾਲੀ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸਟਾਫ਼ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦਾਇਗੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਸਨਮਾਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਡਾਕਟਰ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀ.ਐੱਚ.ਸੀ. ਸਰਹਾਲੀ ਵਿਖੇ ਗੈਰ-ਫੋਰਮਲ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀ.ਐੱਚ.ਸੀ. ਸਰਹਾਲੀ ਵਿਖੇ ਗੈਰ-ਫੋਰਮਲ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਡਾਕਟਰ ਕਰਨਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਸਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਆਈ ਐੱਚ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਕੁਮਾਰ ਬੀ.ਐੱਸ.ਓ., ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਹੇਲਥ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ, ਏਐੱਨ.ਐੱਮ. ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਫਾਰਗੀ ਛੁੱਟੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੇ ਬੀ ਐੱਲ ਓਜ਼ 'ਚ ਭਾਰੀ ਰੋਸ

ਧਾਰੀਵਾਲ (ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਿੱਕੀ)-ਐੱਸ. ਸੀ. ਬੀ. ਸੀ. ਅਧਿਆਪਕ ਯੂਨੀਅਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਫ਼ਾਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਬਲੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਸਮੂਹ ਬੀਐੱਲਓਜ਼ ਨੂੰ 20 ਅਗਸਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 20 ਸਤੰਬਰ 2024 ਤੱਕ ਘਰ-ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਸਰਵੇ ਕਰਕੇ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਉਣ, ਕੱਟਣ ਤੇ ਦਰੁਸਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ

ਵਿੱਚ ਡਿਊਟੀ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਘਰ-ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਸਰਵੇ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਫ਼ਾਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਬਲੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਈਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਅੰਦਰ ਸਬੰਧਿਤ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ-ਕਮ-ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਲੋਂ ਬੀਐੱਲਓਜ਼ ਲਈ ਫਾਰਗੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅੰਦਰ ਬੀਐੱਲਓ ਮਲਾਜ਼ਮਾਂ ਲਈ ਪਿਤਰੀ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਫਾਰਗੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੇ ਬੀਐੱਲਓਜ਼ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਰੋਸ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਾਸਟਰ ਭੁੱਬਲੀ ਨੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੇ-ਕਮ-ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲੋਂ ਪੁਰਜ਼ਰ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅੰਦਰ ਬੀਐੱਲਓ ਡਿਊਟੀ ਕਰਦੇ ਸਮੂਹ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪਿਤਰੀ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਫਾਰਗੀ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਕਲਾਸਵਾਲਾ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ 'ਚ ਹੋਇਆ ਭਗਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾ ਗੁਣਗਾਨ

ਕਾਦੀਆਂ (ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲਹੋਤਰਾ)-ਕਲਾਸਵਾਲਾ ਖਾਲਸਾ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ, ਕਾਦੀਆਂ ਵਿਖੇ ਭਗਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਜਨਮ ਅਸ਼ਟਮੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਬੜੇ ਯੁਆਰਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਨੌਨੋ-ਪੁੱਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰਾਧਾ-ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਲਿਬਾਸ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਅੰਦਰ ਬੀਐੱਲਓ ਡਿਊਟੀ ਕਰਦੇ ਸਮੂਹ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੇ ਆਏ। ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਛੇਵੀਂ ਤੋਂ ਬਾਰਵੀਂ ਤੱਕ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼ੇਰੀਤ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਏ

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੇਜ਼ ਕਰਾਰੋ: ਮੱਲਾ, ਪੰਡੋਰੀ

ਭਾਰਤੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸਰੀਰ ਦੀਪਕ ਯਾਦਗਰੀ ਭਵਨ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਵਿਖੇ ਡਾਕਟਰ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇਗਰੀ ਪੁਨ੍ਹਾ ਅਤੇ ਮੀਨਾ ਕੌਰ ਚੀਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਕੱਤਰ ਮੁਖਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਮੱਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਣਸੁਲਝ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਫਿਰ ਕੇ ਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਖੋਜੀਆਂ ਜਾਨੂੰਰੀ ਤਾਰਕਾਂ ਦਾ ਏਕਾ ਉਸਾਰ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਰਐਮਪੀਆਈ, ਐੱਸ.ਐੱਮ.ਪੀਆਈ (ਯੂ) ਅਤੇ ਸੀਪੀਆਈ (ਐੱਮ ਐੱਲ) ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਾਣੀ ਚਿਤਾਸਨਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਢੱਲੇ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਬਣੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਦਿਖਾਵਾ ਦੇ ਸੂਝ ਨੂੰ ਵਗਾੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਕਰਕੀ ਨਾਲ ਲੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਚੋਣਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ 9 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ 16 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਤੱਕ ਮਾਰਚ ਕਰ ਕੇ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇਵ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਗੁਲੂਵਾਲ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਟੇਲ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।

ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਨਿਆ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਮਾਰਟ ਸਕੂਲ 'ਚ ਲੱਗਾ ਨਸ਼ਾ ਵਿਰੋਧੀ ਸੈਮੀਨਾਰ

ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ (ਰਮੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ)-ਸਰਕਾਰੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੁਕਵ ਕੇਂਦਰ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੇ ਮੀਸੇ ਨੇ.ਸ.ਡ.ਯ.ਸ.ਗ./2024 ਮਿਤੀ 22-08-2024 ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਨਿਆ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਮਾਰਟ ਸਕੂਲ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਵਿਖੇ ਨਸ਼ਾ ਵਿਰੋਧੀ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸਕਾਉਟ ਐਂਡ ਗਾਈਡ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੀ ਚੋਣ

ਕਾਦੀਆਂ (ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲਹੋਤਰਾ)-ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸਕਾਉਟ ਐਂਡ ਗਾਈਡ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਰਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਹੋਈ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸਕਾਉਟ ਐਂਡ ਗਾਈਡ ਦੇ ਜਨਮ ਰਾਮ ਵਾਜਪਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਚੋਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਬਸੋਮਤੀ ਨਾਲ ਭਰਤ ਅੰਬੇਡਕਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਵੀ. ਕੇ. ਚੋਪੜਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਚੀਫ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਡਾ. ਮਨੋਜ ਮਿਲਕ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰੈਜੀਡੈਂਟ, ਸੀਮਾ ਸਕਸੇਨਾ, ਉਸ਼ਾ ਕੁਮਾਰੀ ਬੇਨਰਸੀ, ਤਿਲਕ ਰਾਜ, ਤੀਨੂ ਆਰੁਆ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸਟੇਟ ਜਨਰਲ ਸੈਕਟਰੀ ਨਿਤਿਨ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਸਟੇਟ ਸੈਕਟਰੀ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਚੋਣ ਚੰਗੇ ਮਾਰਗ 'ਚ ਹੋਈ। ਸਟੇਟ ਸੈਕਟਰੀ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੇ ਨੌਵੇਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਭਰਾਮਨਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੇ ਸਿੰਘਪੁਰਾ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਲਈ ਜਾਨ

ਧਾਰੀਵਾਲ (ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਿੱਕੀ)-ਪੁਲਸ ਬਾਣਾ ਧਾਰੀਵਾਲ ਅਧੀਨ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਸਿੰਘਪੁਰਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਿਮਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਲਈ ਦੁਆ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੁਲਾਏ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਡੁਕ ਕੱਢਣ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਮਾਰ-ਕੁਟਾਈ ਕਰਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਜਾਨਾਂ ਮਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਮੰਤਵ ਰਾਮ ਮਾਲਮ ਸਾਹਨਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸੋਮੂਲ ਅਸੀਰ (30 ਸਾਲ) ਪੁੱਤਰ ਮੰਗਾ ਮਸੀਹ ਵਾਸੀ ਸਿੰਘਪੁਰਾ ਵਲੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਦੋ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਹਨ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਬਰਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਦਫਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੱਲੋਂ ਇਤਫ਼ਾਹ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਬਾਣਾ ਧਾਰੀਵਾਲ ਦੇ ਐੱਸ.ਐੱਚ.ਓ. ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਪੁਲਸ ਪਾਰਟੀ ਸਮੇਤ ਪਿੰਡ ਸਿੰਘਪੁਰਾ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਇੱਕ ਸੋਮੂਲ ਪੁੱਤਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਖਲ ਪਤਨੀ ਮੰਗਾ ਮਸੀਹ ਵਾਸੀ ਸਿੰਘਪੁਰਾ ਨੇ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦਾ ਲਗਭਗ ਸੋਮੂਲ ਸਮਰਾ, ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬੀਡੀਪੀਓ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ (ਰਾਖਲ) ਨੇ ਜੈਕਬ ਮਸੀਹ ਉਰਫ ਜੱਕੀ ਪੁੱਤਰ ਸੱਤਾ ਮਸੀਹ ਵਾਸੀ ਸੰਘਰ ਕਲਨੀ ਅਤੇ

ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਸੋਮੂਲ ਪੁੱਤਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਸੁਚੇਨੀਆਂ ਬਾਣਾ ਘੁੱਮਣ ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਦੁਆ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ ਜੋ 21 ਅਗਸਤ 2024 ਨੂੰ ਰਾਤ ਦੇ ਕਰੀਬ 10 ਵਜੇ ਉਸਦੇ ਘਰ ਆਏ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 7/8 ਹੁਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਦੇ ਲੜਕੇ ਸੋਮੂਲ ਮਸੀਹ ਦੀ ਕੂੜ ਕੱਢਣ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਮਾਰ ਕੁਟਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਪਾ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਆਸੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਨੇੜੇ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸੋਮੂਲ ਮਸੀਹ ਦੀ ਮੌਤ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ 22 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਬਰਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਦਫਨਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਾਣਾ ਧਾਰੀਵਾਲ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਤਾ ਰਾਖਲ ਦੇ ਬਿਘਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੈਕਬ ਮਸੀਹ ਉਰਫ ਜੱਕੀ ਪੁੱਤਰ ਸੱਤਾ ਮਸੀਹ ਵਾਸੀ ਸੰਘਰ ਕਲਨੀ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਸੋਮੂਲ ਪੁੱਤਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਸੁਚੇਨੀਆਂ ਬਾਣਾ ਘੁੱਮਣ ਕਲਾਂ ਅਤੇ 7/8 ਨਾਮਲਾ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ੁਰਮ 105, 190, 191(3) ਬੀਐੱਨ.ਐੱਸ. ਪੁੱਤਰ ਰਣਜੀਤ ਅਤੇ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਮਾਡਰਨ ਸਕੂਲ 'ਚ ਯੂਧਯਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜਨਮ ਅਸ਼ਟਮੀ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ (ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ)-ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਸਕੂਲ ਚੂੜ-ਚੌਕ ਵਿੱਚ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜਨਮ ਅਸ਼ਟਮੀ ਉਤਸਵ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਗਰੀ, ਐੱਲ. ਕੇ. ਜੀ. ਅਤੇ ਯੂ. ਕੇ. ਜੀ. ਜਮਾਤ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਰ ਬਿਰਗੀਆਂ ਖ਼ਾਸਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨ੍ਹਾ ਤੇ ਰਾਧਾ ਬਣੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਇਹ ਉਤਸਵ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪਿੰ. ਗੀਨਾ ਸਮਾਲ ਦੁਆਰਾ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਐੱਮ. ਡੀ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਅਸ਼ਟਮੀ ਦੀ

ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਅੱਠਵੀਂ, ਨੌਵੀਂ ਤੇ ਦਸਵੀਂ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਨਾਚ ਗਾਣਾ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਅਸ਼ਟਮੀ ਪ੍ਰਤੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਬੱਚਿਆਂ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਉ. ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ, ਸਮੂਹ ਸਟਾਫ਼ ਅਮਨਦੀਪ, ਵਿਕਾਸ ਬੋਸ, ਕਮਲ ਸਲਾਹੀਆ, ਕਾਰਨ, ਕਮਲਨੀਤ, ਗੁਰਜਿੰਦਰ ਨੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਐੱਮ. ਡੀ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਅਸ਼ਟਮੀ ਦੀ

ਏਕਮਨੁਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਾਕਸਿੰਗ 'ਚ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਿਆ

ਤਰਨ ਤਾਰਨ (ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ)-ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਬਾਬਾ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਹਿੰਦਗੀ ਹੇਠ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਅਕੈਡਮੀ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਦੇ ਸਤਵੀਂ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਏਕਮਨੁਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 68ਵੇਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਕੂਲ ਬਾਕਸਿੰਗ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਬਰ-14 ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਜਿਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤ ਕੀਤਾ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਪਿੰ. ਮੋਭਮ ਜਸਪਾਲ ਕੌਰ ਪੰਝ, ਡੀ. ਪੀ. ਈ. ਗੁਰਪੀਤ ਸਿੰਘ, ਜੀ. ਪੀ. ਈ. ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਡੀ. ਪੀ. ਈ. ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਭਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਸ਼ਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੱਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ।

ਡੀ ਸੀ ਉਮਾ ਸ਼ੰਕਰ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਕਲਾਨੌਰ ਤੇ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦਾ ਕੀਤਾ ਦੌਰਾ

ਜ਼ਿਵ ਮੰਦਰ ਕਲਾਨੌਰ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਚੋਲਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕੀਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦਾ ਖਾਸ ਖ਼ਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖੱਸ

ਫ਼ਾਈਵਾਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ
ਆਖਰੀ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ

ਨਵਾਂ ਸਮਾਜ ਐਤਵਾਰਤਾ

ਕਿਤਾਬਾਂ, ਮੈਗਜ਼ੀਨ
ਵਾਜਿਬ ਰੇਟਾਂ 'ਤੇ ਸੁੰਦਰ
ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਡਿਪਾਈ
ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:
ਬਾਗਪੁਰ ਪਿੰਟਰਜ਼, ਜਲੰਧਰ
94174 27538

Regd. No : L-4/Pb-JL-0023/2024-26, (R.N.I.)-00068/57

ਜਲੰਧਰ : ਐਤਵਾਰ, 25 ਅਗਸਤ 2024

www.nawanzamana.in

ਕੀਮਤ 5.00 ਰੁਪਏ

ਡਾ. ਆਨੰਦ ਤੇਲਤੁਬੜੇ

ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ (ਐੱਸ ਸੀ) ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ (ਐੱਸ ਟੀ) ਦੇ ਉਪ-ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਜਬੀਅਤ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤਕ ਬੰਦ ਦੇ ਤਹਿਤ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰਤਮਕ ਅਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਦੋਵਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮਾਂ ਦਾ ਤੁਫ਼ਾਨ ਲਿਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾਤਰ ਹਾਥੀ ਦਾ ਕੱਦਾਨ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਅੰਨ੍ਹਿਆਂ ਵਾਂਗ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਸਖ਼ਤ, ਸਵੈ-ਸਜੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਜਾਪਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਕਾਸ਼ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਚਾਹੇ ਉਸ ਵਾਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਚਿਰਕਾਲੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ।

ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਅਣਉਚਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਧੇਰੇ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੀ ਸਿੱਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਹਨ (ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਉਲਟ ਗਾਏ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ), ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੱਥਲੇ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲੋਗੀਕਲ ਦਲੀਲ ਹੈ।

ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾਵਾਂ ਜਾਤੀ ਦੀ ਅਤੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਸਮਝ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸੁੱਚੇ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰਾਜਨੀਤਕ ਗੱਲਬਾਤ
ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਆਪਣੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਰੂਪ 'ਚ ਵੀ ਇਹ ਜਾਗਰਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੇ ਸਾਹੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ 1902 ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਮਾਜਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਉੱਪਰ ਦਬਦਬਾ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਗੱਢ ਚਿਤਰਾਵੇ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਕੇਂਟਰਲ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਸਾਹੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਸਮਝ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਇਸ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਬਦਬੇ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦੇ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੇ ਸੁਧਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਹਿਸਾਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਲਈ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨੀਤੀਆਂ 'ਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰੂਪ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਦਲਿਤਾਂ (ਐੱਸ ਸੀ) ਵੱਲੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸੁਧਾਰ ਦੌਰਾਨ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸੱਤਾ ਵਾਂਗ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕਵੀਂ ਨਮਾਇੰਦਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਥਾਨਕ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਸੌਂਪਣਾ ਸੀ।

ਡਾ. ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ, ਜੋ ਦਲਿਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹਮਾਇਤੀ ਸਨ, ਨੇ ਗੋਲਮੇਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਅਤੇ ਰੈਸਿਡੂ ਮੈਕਡੋਨਲਡ ਦੇ ਕਮਿਊਨਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਨੇ ਅਛੂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਾਸ ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੋਣ ਹਲਕਿਆਂ ਅਤੇ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਵਰਗੇ ਖ਼ਾਸ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਭਰਵੇਂ ਸਰਵੇਖਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਛਾਆਫ਼ਾਤ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ 'ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ' ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬਣਾਈ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਛੂਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਗਈ 'ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ' ਦੀ ਇਹ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਕਾਰੀ ਪਛਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੈਕੱਟੇ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਜਾਤੀ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਸੀ।

ਇਸ ਨੇ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਰਿਹਾ ਜਾਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲਾ ਦਰਜਾ ਖੋਹ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਦਾਂਚਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਚਾਹੁਣਾ ਦਾ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹ ਕੀਤਾ।

ਜਦੋਂ ਸਿੱਧਾਂਤਕ ਸਭਾ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਛਾਆਫ਼ਾਤ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਇਹ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਆਖਿਰਕਾਰ, ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਾਮੋਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਛਾਆਫ਼ਾਤ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ

ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਮਾਡਲ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋਵੇ

ਜਾਤੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ?

ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਬਿਨਾਂ ਛੂਹੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸਲੀ ਇਰਾਦਾ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਠੱਗਣ ਲਈ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਸੇਵਾ ਵਜੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣਾ ਸੀ।

ਗੁੱਢੇ ਇਰਾਦੇ ਵੱਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 'ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ' ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਵੱਲ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅੱਜ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨਾਲ ਕੀ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਮਕਾਲੀ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ

ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੇ ਉੱਚੇ ਤਰਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਡਾ. ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਅਛੂਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ, ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦਲਿਤ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਆ ਸਕਣ। ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਅੰਦਰਲੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਵਰਗਾਂ (ਯਾਨੀ ਜਾਤੀਆਂ) ਵਿੱਚ ਦਲਿਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜੋ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦਲਿਤ ਦੀ ਭਰਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਜਨਤਕ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਇੱਕ ਤਕਨੀਕੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਟੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਦਲਿਤ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਯੋਗ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣਾ ਮੰਨ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਦੋਂ ਅੰਬੇਡਕਰ ਵਾਇਸਰਾਏ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਨੇ ਅੰਬੇਡਕਰ ਤਰਜੀਹੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕੋਟਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ 1943 ਵਿੱਚ ਦਲਿਤਾਂ ਲਈ 8.33 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਬਣਾ ਕੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ/ਕਬੀਲਿਆਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਸਥਿਰ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਉਲਟ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨਵੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚੀਆਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਤ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਨੇ ਹੋਰਾਵੇਰੀ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜਗ੍ਹਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ, ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਰ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਕਬਾਇਲੀ ਪਛਾਣਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਵੱਲ ਇੱਕ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਭਰਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਛਾਆਫ਼ਾਤ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਪਦੰਡ ਦੇ ਉਲਟ, ਸੂਚੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਪੱਕਾ ਮਾਪਦੰਡ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਐੱਸ ਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਨੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਮੂਲ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਮੂਹਾਂ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਪਰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਐੱਸ ਟੀ ਵਾਂਗ ਐੱਸ ਟੀ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨੇ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਯੁੱਧਨੀਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਕੀਤੀ-ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਖ਼ਾਸ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਖ਼ਾਸ ਨੀਤੀ ਵਜੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨਾ।

ਜੇ ਕਬਾਇਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇਣ ਦਾ ਟੀਕਾ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੇ ਐੱਸ ਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਜਾਤੀ ਕਲੱਬ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਐੱਸ ਟੀ ਅਛੂਤ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਆਖਿਰਕਾਰ, ਇਹ ਅਨੁਸੂਚੀਆਂ ਛੇਕੇ ਹੋਣ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਾਨਤਾ ਉੱਪਰ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਐੱਸ ਟੀ ਅਤੇ ਐੱਸ ਟੀ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਤਬੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਮੂਹਾਂ ਉੱਪਰ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸਮਾਜਿਕ ਬੇਦਖਲੀ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਨਾ ਐੱਸ ਟੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੋ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਐੱਸ ਟੀ।

ਇਹ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਮਾਪਦੰਡ ਸਾਬਕਾ ਅਛੂਤ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਪਛਾਣ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਨਿਹਿਤ ਸ਼ਰਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਾਜਬ ਸਬੂਤ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਛਾਣਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ (ਭਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ) ਤੱਕ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਹੋਰ ਵਿਸਤਾਰ,

ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇ ਜਾਤੀਕਰਨ, ਰਾਜਨੀਤੀਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵੱਲ ਸਿਰੇ ਦਾ ਕਦਮ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ 'ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਪੱਛੜੇਪਣ' ਦਾ ਮਾਪਦੰਡ ਦਰਜਬੰਦੀ ਵਾਲੀ ਜਾਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਦਿਅਕ ਪੱਛੜੇਪਣ ਦੇ ਪੁੰਜ 'ਚ ਨੁਸ਼ਟਰਾ ਸੀ। ਪੱਛੜੇਪਣ ਪ੍ਰਤੀ ਇਸ ਜਾਤੀ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ ਦਾਅਵਿਆਂ 'ਚ ਨਿਕਲਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਜਾਤੀਕਰਨ ਹੋਇਆ-ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀ ਮਦਦ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀਆਂ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਸਹਾਇਤਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਵਰਗੇ ਅਸਧਾਰਨ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦਾ।

ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਇੱਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ, ਬਹੁ-ਧਾਰੀ ਸੰਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਹਮਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਆਪਕ

ਨਿਆਂ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੇ ਐੱਸ ਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਜਾਤੀ ਕਲੱਬ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਐੱਸ ਟੀ ਅਛੂਤ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਆਖਿਰਕਾਰ, ਇਹ ਅਨੁਸੂਚੀਆਂ ਛੇਕੇ ਹੋਣ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਾਨਤਾ ਉੱਪਰ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਐੱਸ ਟੀ ਅਤੇ ਐੱਸ ਟੀ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਤਬੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਮੂਹਾਂ ਉੱਪਰ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸਮਾਜਿਕ ਬੇਦਖਲੀ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਨਾ ਐੱਸ ਟੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੋ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਐੱਸ ਟੀ।

ਇਹ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਮਾਪਦੰਡ ਸਾਬਕਾ ਅਛੂਤ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਪਛਾਣ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਨਿਹਿਤ ਸ਼ਰਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਾਜਬ ਸਬੂਤ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਛਾਣਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ (ਭਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ) ਤੱਕ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਹੋਰ ਵਿਸਤਾਰ,

ਜੇ ਕਬਾਇਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇਣ ਦਾ ਟੀਕਾ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੇ ਐੱਸ ਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਜਾਤੀ ਕਲੱਬ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਐੱਸ ਟੀ ਅਛੂਤ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਆਖਿਰਕਾਰ, ਇਹ ਅਨੁਸੂਚੀਆਂ ਛੇਕੇ ਹੋਣ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਾਨਤਾ ਉੱਪਰ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਐੱਸ ਟੀ ਅਤੇ ਐੱਸ ਟੀ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਤਬੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਮੂਹਾਂ ਉੱਪਰ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸਮਾਜਿਕ ਬੇਦਖਲੀ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਨਾ ਐੱਸ ਟੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੋ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਐੱਸ ਟੀ।

ਇਹ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਮਾਪਦੰਡ ਸਾਬਕਾ ਅਛੂਤ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਪਛਾਣ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਨਿਹਿਤ ਸ਼ਰਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਾਜਬ ਸਬੂਤ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਛਾਣਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ (ਭਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ) ਤੱਕ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਹੋਰ ਵਿਸਤਾਰ,

ਜੇ ਕਬਾਇਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇਣ ਦਾ ਟੀਕਾ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੇ ਐੱਸ ਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਜਾਤੀ ਕਲੱਬ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਐੱਸ ਟੀ ਅਛੂਤ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਆਖਿਰਕਾਰ, ਇਹ ਅਨੁਸੂਚੀਆਂ ਛੇਕੇ ਹੋਣ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਾਨਤਾ ਉੱਪਰ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਐੱਸ ਟੀ ਅਤੇ ਐੱਸ ਟੀ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਤਬੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਮੂਹਾਂ ਉੱਪਰ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸਮਾਜਿਕ ਬੇਦਖਲੀ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਨਾ ਐੱਸ ਟੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੋ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਐੱਸ ਟੀ।

ਇਹ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਮਾਪਦੰਡ ਸਾਬਕਾ ਅਛੂਤ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਪਛਾਣ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਨਿਹਿਤ ਸ਼ਰਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਾਜਬ ਸਬੂਤ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਛਾਣਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ (ਭਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ) ਤੱਕ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਹੋਰ ਵਿਸਤਾਰ,

ਜੇ ਕਬਾਇਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇਣ ਦਾ ਟੀਕਾ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੇ ਐੱਸ ਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਜਾਤੀ ਕਲੱਬ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਐੱਸ ਟੀ ਅਛੂਤ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਆਖਿਰਕਾਰ, ਇਹ ਅਨੁਸੂਚੀਆਂ ਛੇਕੇ ਹੋਣ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਾਨਤਾ ਉੱਪਰ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਐੱਸ ਟੀ ਅਤੇ ਐੱਸ ਟੀ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਤਬੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਮੂਹਾਂ ਉੱਪਰ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸਮਾਜਿਕ ਬੇਦਖਲੀ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਨਾ ਐੱਸ ਟੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੋ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਐੱਸ ਟੀ।

ਇਹ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਮਾਪਦੰਡ ਸਾਬਕਾ ਅਛੂਤ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਪਛਾਣ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਨਿਹਿਤ ਸ਼ਰਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਾਜਬ ਸਬੂਤ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਛਾਣਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ (ਭਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ) ਤੱਕ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਹੋਰ ਵਿਸਤਾਰ,

ਜੇ ਕਬਾਇਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇਣ ਦਾ ਟੀਕਾ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੇ ਐੱਸ ਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਜਾਤੀ ਕਲੱਬ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਐੱਸ ਟੀ ਅਛੂਤ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਆਖਿਰਕਾਰ, ਇਹ ਅਨੁਸੂਚੀਆਂ ਛੇਕੇ ਹੋਣ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਾਨਤਾ ਉੱਪਰ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਐੱਸ ਟੀ ਅਤੇ ਐੱਸ ਟੀ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਤਬੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਮੂਹਾਂ ਉੱਪਰ ਬ

ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹਰ ਗੱਲ ਨੂੰ 'ਹੋਊ ਪਰੇ' ਕਹਿ ਕੇ ਛੱਡ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਏ

ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਅਗਸਤ ਦਾ ਆਖਰੀ ਸਿਰਾ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿਚਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੰਸਦ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਅੰਤ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਸਾਲ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਚੱਲਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਰਾਤ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵਾਅਦੇ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਣਾਈ ਸੀ, ਉਹ ਪੂਰੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੋਰੀਆਂ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਮੁਫਤ ਜਾਂ ਮੁਫਤ ਵਰਗੀ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਵਾਅਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਦੇ ਵਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਏਨਾ ਕੁਝੀ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਵਾਅਦੇ ਅਜੇ ਵੀ ਅਮਲ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਉਸ ਅਮਲ ਦੀ ਘੜੀ ਨੇੜੇ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਕਾਰਨ ਲੱਭ ਸਕਣੇ ਤਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਕਾਰਨ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਲੱਭੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢ ਸਕਣਾ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਹੁਣ ਵੱਧ ਔਖ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਇਹ ਗੱਲ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਕਹਿਣੀ ਔਖੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਹੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਸਹੁੰ ਜਮਾ ਦੇਣ ਵਰਗਾ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕੰਮ ਕਰ ਵੀ ਸਕੇਗੀ। ਬਹੁਤਾ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਅੱਗੇ ਅਤਿਕੰ ਪੈਸੇ-ਧੌਲੇ ਦੀ ਤੰਗੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੱਧ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿ ਵਾਰੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਕਰਜ਼ਾ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹਦਾ ਗਿਆ, ਉਹ ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਸੰਗਲ ਬਣਿਆ ਪਿਆ ਹੈ, ਕੁਝ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਤਾਂ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਖਜ਼ਾਨਾ ਭਰਨ ਦੀ ਅਕਲ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਆ ਕੇ ਸਭ ਕਮੀਆਂ-ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦੂਰ ਕਰਾਂਗੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਉੱਤੇ ਪਾ ਦਿਆਂਗੇ, ਜਦੋਂ ਅਜੇ ਉਹੀ ਰਾਜ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਰੰਭ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਭਵ ਕੇ ਕੁਝ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਰਾਜ ਦੇ ਨਿਰ ਚੜ੍ਹੇ-ਚੜ੍ਹਾਏ ਪੁਰਾਣੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪਾਉਂਦੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਕੱਢ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਲੇ ਵਾਅਦੇ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾ ਕੇ ਫਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੀਟ ਸੰਭਾਲ ਲਈ। ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵੀ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲੇ ਕਰਜ਼ੇ ਹੋਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਅਗਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਲੁੱਟ ਮਚਾ ਰੱਖੀ ਕਿ ਫਿਰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਘਾਟਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ

ਲਈ ਚਿਰਵਾਈ ਮੱਥੇ ਪਾਉ ਕੰਮ ਛੱਡ ਲੈਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮਿਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਹੁਣ ਵੱਧ ਬਦਨਾਮੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਵੱਡੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਹੋਰ ਮਿਲ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਦੀ ਏਨੀ ਪਕੜ ਵਾਲੀ ਸਮਝ ਲਈ ਕਿ ਸਭ ਲੋਕ-ਲਾਜ ਛੱਡ ਬੈਠੇ। ਫਿਰ ਜਿੰਦੇ ਵਜੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਏ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਜਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਜਾਂ ਮਾੜੀ ਹਾਲਤ ਨਾਲ ਮਤਲਬ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਓਦੋਂ ਇਹ ਵੱਡਾ ਝੋਰਾ ਸੀ ਕਿ ਆਗੂ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਿਜੋਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਪਿਸਕ ਜਾਣ ਦਾ ਅਮਲ ਚਲਦਾ ਹੈ, ਜਨਤਕ ਭਲੇ ਦੇ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਜੋਕੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਸੀ।

ਪਿਛਲੇ ਰਾਜ-ਕਰਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਸਵਾ ਸੋ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀ ਸਦੀ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚੀ ਪਈ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਆਮ ਲੋਕ ਚੋਖਾ ਕੁਝ ਮਾੜਾ ਵੀ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਜਦੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਾ ਇਸ ਦਾ ਚੰਗਾ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਪੱਖ ਪਤਾ ਸੀ, ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਆਈ ਤਾਂ ਕੁਝ ਸਾਰਥਿਕ ਕੰਮ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਪਿਛਲਿਆਂ ਦੇ ਵਕਤ ਵਾਲੇ ਮਾੜੇ ਸੁਕਨਿਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿੜਾ ਛੁੱਟਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੰਜਲਕੂ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਓਦਾਂ ਗਿਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਪਿਛਲੇ ਹਾਕਮ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਕੋਈ ਖਾਸ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਲੋਕ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਗੱਲਦੇ। ਪਿਛਲੇ ਰਾਜ-ਕਰਤਿਆਂ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਲੁੱਟ ਮਚਾਈ ਪਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਇਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ ਇਹ ਵੀ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦਾ ਚੇਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੀ ਸੁਣਾਈ ਜਾਣ ਤਾਂ ਆਮ ਲੋਕ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲ ਕੁਝ ਵਿਧਾਇਕ ਬਦਨਾਮੀ ਦੀਆਂ ਪੱਛਾਂ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲੱਗ ਪਏ ਤਾਂ ਗੱਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੁਝਦੀ, ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਮੰਤਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਮੁੱਢੋ-ਮੁੱਢ ਆਮ ਲੋਕ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹਿਲਕਾਰ ਕਿੱਸੇ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਲੁਟੇਰੀ ਧਾੜ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਹਿਣ ਅੱਗੇ ਡੱਕਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਮੁੱਖ

ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਡਟੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬੋਝੇ ਜਿਹੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਬਹੁਤਾ ਕਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਗੱਲ ਹਰ ਕੋਈ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਤੱਕ ਖੁਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਉੱਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਦੋਸ਼ ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਇਹੋ ਗੱਲ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆਸ ਦੀ ਤੰਦ ਅਤੇ ਟੋਟਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ, ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਇਕੱਲੇ ਆਫਰ ਕਿਸੇ ਤੀ ਪਾਰ ਲੱਗਣ ਦੀ ਆਸ ਕਰਨੀ ਖੁਦ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪੁਸ਼ਕ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਖੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਦਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂ

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਰਾਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੰਮ ਇਸ ਲਈ ਲਟਕੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੈਸਾ ਇਸ ਕੋਲ ਲੱਭ ਜੇਗਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫੰਡ ਕੱਢ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਵਜ੍ਹਾ ਅਟਕਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਰ ਛੋਟੀ-ਮੋਟੀ ਗੱਲ ਲਈ, ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੰਡ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਦੇ ਬਕਾਏ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹੋ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਓਥੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜੱਜਵੇਂ ਫੰਡ ਸਿੱਧੇ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹ ਸੋਖਾ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅੱਖੀ ਮਿਆਦ ਏਸੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲ ਗਈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਢਾਈ ਸਾਲ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਸ਼ਕਾਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਜਿੰਨਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਰੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਜ਼ੀਰਿਆਂ ਨਾਲ ਬੁੱਤਾ ਸਾਰਨ ਲਈ ਪੈਟ ਉੱਤੇ ਪੈਟੀ ਘੋਟ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੇ ਆਦ ਵਾਂਗ ਖਰਚੇ ਸੰਕੋਚ ਨਾਲ ਕਰਨੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਦੇ ਕੰਮ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਟਿਕਟ ਉੱਤੇ ਚੁਣ ਕੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧੀ ਦੀ ਨਕਲ ਵੀ ਪਿੱਠਣ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਪਏ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲੈਣ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਕਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲੈਣ ਦੇ ਰਾਹ ਪਏ ਸੁਣੀਏ ਹਨ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਹੀ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜੜੀ ਬੈਠ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਚੰਗੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਉਂ ਕਿੰਤੂ ਕਰਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਬਹੁਤੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ, ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਵੱਡੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਪਿਛਲੇ ਤੀਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਹ ਵੇਖਦੇ ਆਏ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਮਹਿਕਮੇ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਕੇ ਹਾਥੀ ਫੜਦੇ ਵਿੱਚ ਝਟਾਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਲੱਗਦੀਆਂ ਸਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਭਰਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੋਣ ਦੀ ਖਾਸ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦੀ ਸੁਣੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਣ ਕੇ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਫਸਰ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰਲੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਕੇ ਲਾਏ, ਅਫਸਰ ਉਹ ਹੀ ਹਨ, ਸਿਰਫ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਾਲਾ ਤੰਤਰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਪਤਾ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਭਰਤੀ ਵਾਲਾ ਕਾਰਜ ਹੀ ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਨੌਕ-ਨੀਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸੂਬਤ ਵਜੋਂ ਪੱਖ ਬਾਰੇ ਵਕਤ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਨਾ ਸੋਚਿਆ ਤਾਂ ਜਿੰਦਾਂ ਪਿਛਲੇ ਢਾਈ ਸਾਲ ਗੁਜ਼ਰ ਗਏ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਏਦਾਂ ਹੀ ਬਾਕੀ ਢਾਈ ਸਾਲ ਲੰਘ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਕਰਾਉਣੀ ਔਖੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਚਿਰਾਂ ਦੇ ਪਟੇ ਵਿਗਾੜ ਵਾਲੇ ਜਿਹੜੇ ਪੱਖਾਂ ਦਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਕੋਈ ਇਲਾਜ ਕਰ ਸਕਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਪੱਖ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਵਹਿਣ ਰੱਕਿਆ ਨਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿੰਨੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲਾਈਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕਮਖਮਾਬੀ ਇਹ ਦੱਸਦੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿ ਅੰਨੇ ਤਕਰਾਰ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਅਤੇ ਐਨੀਆਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਟੱਚ ਜਾਂ ਰੁਕ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਵਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਛੁਪਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਧ-ਵੱਧ ਖਾਣੇ ਤਾਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਨਸ਼ੇਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਹਰ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਮੋੜ ਮਗਰੋਂ ਓਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸੜਕਾਂ

ਰੋਕਦੇ ਅਤੇ ਬਾਣਿਆਂ ਦਾ ਘਿਰਾਉ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ 'ਹੋਮ ਡਿਲਿਵਰੀ' ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਨੈੱਟਵਰਕ ਇਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬੀਤੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਓਦੋਂ ਤੋਂ ਸੁਣਦੇ ਆਏ ਸਾਂ, ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਤੱਥ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਤੋਂ ਟੁੱਕੀ ਨਹੀਂ ਗਈ। ਛੋਟੀਆਂ ਮੋਡੀਆਂ ਅਤੇ ਪੂੰਗ ਜਿਹੇ ਢੰਡੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਏਥੇ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਵੱਡੇ ਮਗਰਮੋਡਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਲਾ ਵਿੰਗਾ ਹੋਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਏਦਾਂ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਨਾਮ ਇੱਕ ਪੰਦਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਚੱਲਦਾ ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਏਦਾਂ ਦਾ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਫਿਕਰ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਨੌਥ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕੀ। ਤੀਹ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਇਸ ਏਥੇ ਵਿੱਚ ਗੜ੍ਹਕ ਲੋਕ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵਾਸਤੇ ਹਿੱਸਾ ਕੱਢਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਫਿਰ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਾਜ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਕੱਢਣ ਲੱਗ ਪਏ ਕਿ ਭਲਕੇ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੰਗ ਕਰਨਗੇ। ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਗੱਲ ਵਧ ਗਈ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਦੇ ਪਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਪਿਰ ਦੇ ਕੋਈ ਵਿਧਾਇਕ, ਕੁਝ ਕੁ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਚੁਣਵੇਂ ਚੋਅਗੇਰਨਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰੀ ਪੁਰਾਇਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਵਿਹਾਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਲੁਕਿਆ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੁੱਢ-ਮੁੱਢ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਪਏ ਹਨ।

ਗੱਲ ਮੁੜ ਕੇ ਓਥੇ ਥਾਂ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅੱਖੀ ਮਿਆਦ ਲੰਘੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੰਦਾਂ ਇਸ ਢਾਈ ਸਾਲ ਦੇ ਅਗੇ ਦੋਰਾਨ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਦੇ ਅਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਕਰਕੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਬਾਕੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਹਾਲ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਬਣੇਗਾ ਕੀ? ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੋਬਾਰਾ ਪੁਰ ਏਦੇ ਦਾ ਚਾਂਸ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੁਹਰਾ ਕੇ ਅਨਰਥ ਹੁੰਦਾ ਭੁਗਤਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਚੇਤਾ ਸਭ ਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਪਹਿਲੇ ਸਮੇਂ ਵਾਂਗ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਰਹੇ, ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਸਭ ਕੁਝ ਅੱਖੀ ਵੇਖਦੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਕੁਝ ਅੱਖੋਂ-ਪੱਖੋਂ ਹੁੰਦਾ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਬਾਰੇ ਵੀ 'ਹੋਊ ਪਰੇ' ਕਹਿਣ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਫੇਰ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਏ। ਅਗਲੀ ਚੋਣ ਦੋਰਾਨ ਲੋਕ ਭੀੜ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥੀ ਹੱਥਾਏ ਤਜਰਬੇ ਭੁੱਲਣ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇ। ਇਹ ਕੁਝ ਅਗੇਤਾ ਸੋਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕੋਲਕਾਤਾ ਕਾਂਡ ਤੇ ਬਦਲਾਪੂਰ ਕਾਂਡ

ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਮਹਾਨਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੌਮਾਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੋਲੀਆਂ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਦਾ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਸਭ ਭਾਰਤੀ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਦੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਜੂਦ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਕੋਈ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਪੱਧਰੀ ਵਜੂਦ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਰੰਗ, ਕੱਦ-ਕਾਣ ਵੀ ਵੱਖਰਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਸਭ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਹਮਲਾ ਮਾਰਿਆ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਕਦੇ ਸੂਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਡੁਬਾਉਣ ਦਾ ਸੁਰਜ ਵੀ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਗਰਾਮੀਆਂ ਦੇ ਏਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਟਕ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਇਹ ਅਲੱਗ ਗੱਲ ਹੈ ਜੋ ਸੁਪਨੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮੀਆਂ ਨੇ ਸੋਚੇ ਅਤੇ ਦੇਖੇ ਸਨ, ਉਹ ਅੱਜ ਤੱਕ ਅਪੂਰੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਵਿੱਦਿਆ ਦੀ ਘਾਟ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਦਿਆ ਵਾਸਤੇ ਬਣਦਾ ਬਣਦਾ ਮੁੱਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਰਹੀਆਂ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤੀ ਜਨਤਾ ਸਾਧੂ ਸੁੱਟੀ, ਮਹੰਤਾਂ ਤੇ ਪੁਰੋਹਿਤ ਲਈ ਏਨੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਲਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਮੱਥੇ ਰਗੜਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਦੀ ਉਥੇਕ ਕਰਨੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੱਲ ਬੁਰੀ ਤਰਕੇ ਅਪਹਰਾਓ ਵਿੱਚ ਵਾਅਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਗੋਭੀ ਅਪਹਰਾ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੂਰ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਹ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਦੌਰ ਤੋਂ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵਿੱਦਿਆ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਧੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਜ ਕੌਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਕੌਮ ਅਲੱਗ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਅਲੱਗ ਹੈ ਜੋ ਬਦਨਾਮੀ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਦਰਜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਾਉਂਦੇ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਘਿਨਾਉਣੇ ਕੌਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਰਾਜ ਕਰਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਿਪਤ ਹਨ।

ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ (ਕਿਸੇ ਸੂਬੇ 'ਚ ਘੱਟ ਕਿਸੇ 'ਚ ਵਧ) ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਹਰਾਓ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਦਾ ਰੋਲਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਪਹਰਾਓ ਤੋਂ ਵਿਦਿਆ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਆਪਣਾ ਵੱਖ ਰੋਲਾ ਹੈ। ਵਿਦਿਆ-ਭਰਮ ਅਪਹਰਾਓ ਵਿਦਿਆ ਨੂੰ ਆਮ ਹੀ ਘੱਟ ਲੋਏ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਖੌਤੀ ਧਰਮ ਗੁਰੂਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਖੌਤੀ ਸਾਧੂ-ਸੰਤਾਂ ਤੋਂ ਭੋਰਿਆ ਤੇ ਨੌਕਿਰੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਨਜ਼ਰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਹੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੋਰਿਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਰੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਅਖੌਤੀ ਗੁਰੂਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਧੂ-ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਚੋਲਿਆ ਤੱਕ ਇਹ ਗੱਦੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਭ ਅੰਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਬਿਮਾਰੀ ਫੈਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਭੋਰਿਆਂ, ਸਾਧੂ-ਸੰਤਾਂ ਅਤੇ ਧਰਮ ਗੁਰੂਆਂ ਤੱਕ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੱਕ ਨਤਮਸਤਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦਰਜਨਾਂ ਪਾਖੰਡੀ ਅਖੌਤੀ ਸਾਧ ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਉਮਰ ਕੈਦਾਂ ਕੱਟ ਕੇ ਸਾਡੀਆਂ ਮਾਡਰਨ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਣ

ਤਾਣ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜ਼ਰਾ ਸੋਚੋ ਅਗਰ ਗੁਰੂ ਆਪਣੇ ਭੋਰਿਆਂ 'ਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਕਰਮ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੋਲੇ-ਬਾਲਕੇ ਕਿਵੇਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਅਪਹਰਾਓ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਮੁੱਚੇ ਭੋਰਿਆਂ 'ਤੇ ਤਿੱਖੀ ਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਮੌਕੇ-ਮੌਕੇ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਅਰਧ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਚੈਕਿੰਗ

ਮੁਲਾਖਮੇ ਸਵਾਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੁਗਲੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜੋਕਾ ਕੋਲਕਾਤਾ ਹੋਰ ਕਾਂਡ ਨਾ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਖਰੀ ਕਾਂਡ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਸੂਬਾ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਥੇ ਹੋਰ ਕੌਮ ਨਾ ਹੋਏ ਹੋਣ ਤਾਂ ਕੋਈ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਪਾਰਟੀ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਬਾਹ ਉੱਚੀ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਵਰਤਾਰੇ ਤੋਂ ਬਚੀ ਹੋਵੇ। ਅਗਰ ਪਾਠਕ ਪਿਆਨ ਨਾਲ ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਯਾਦ ਕਰਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਭੱਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਭਾਗ ਅੱਜ ਤੱਕ ਬਚਿਆ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹੇ ਭੱਦੇ ਦੇਸ਼ ਫੌਜ, ਪੁਲਸ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਲੱਗ ਗੱਲ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਉਗਲਾ 'ਤੇ ਗਿਣਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਆਮ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਵਿੱਦਿਆ ਖੇਤਰ (ਸਕੂਲ-ਕਾਲਜ) ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਗਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਭਲਵਾਨ ਧੀਆਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੱਲ ਦਾ ਦੁੱਖ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਉੱਤੇ ਆਈਆਂ ਕਾਂਡ ਬਾਰੇ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਬਾਹਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਮੁਤਾਬਕ ਡਾਕਟਰ ਸੋਚੀ ਪੈ ਕੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਕਾਲਜ ਦਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਚੋਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੁਭਾ ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਚੋਣ ਸਮੇਂ ਸਿਰਟ 'ਚ ਸੋਲ੍ਹਵੇਂ ਨੰਬਰ 'ਚ ਸੀ, ਰਾਤ-ਰਾਤ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ, ਦੀ ਦੇ-ਤਿਨ ਵਾਰ ਬਦਲੀ ਹੋਈ। ਬਦਲੀ ਦੇ ਆਰਡਰਾਂ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਅੱਜ ਸੁੱਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਬਦਲੀ ਕੁਝ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਹੈ, ਮਹਿਕਮਾ ਪਾਸ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੂਬੇ ਦੀ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਦਲੀ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਦਲੀ ਕਿਸ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਕਰਦੀ ਸੀ? ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਦੀ ਪੀਸੀ ਰਫਤਾਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣ ਪਾਵੇ। ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੇ ਪਲ-ਪਲ ਬਦਲਦੇ ਬਿਆਨ। ਪਹਿਲਾ ਟੋਲੀਫੋਨ ਵਾਰਦਾਦ ਦੀ ਗਤ ਨੂੰ ਮਹਿਕਮੇ ਟੋਲੀ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਲੜਕੀ ਬਿਮਾਰ ਹੈ। ਫਿਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਘਰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਇਸ ਕਾਲ ਦਾ ਦਬਾਅ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਲਦੀ ਇਸ ਦਾ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਸਕਾਰ ਕਰੋ। ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਕਿਸ ਵਾਸਤੇ ਸੀ? ਕੀ ਉਹ ਦੇਸ਼ੀ ਹੋ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ? ਜਾਂ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਪਾਪ ਛੁਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ? ਕੀ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕਾਲਾ-ਕਾਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਘਿਨਾਉਣੇ ਕਾਂਡ ਬਦਲੇ ਬੈਠੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਡਿਸਪਲਿਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਦੇ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਬੀ ਜੇ ਪੀ ਦਾ ਬੋਲਣਾ ਸੰਘ-ਪਾਠਕਾਂ ਰੋਲਾ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਮੰਗ ਕੇ ਕਿਉਂ ਫੜਨ ਲਈ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਅਫਰਾ-ਤਫਰੀ ਮਚਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਗਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਦੇਸ-ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬੀ ਜੇ ਪੀ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਜੋ ਕਿਸੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਮਤਾ ਨੇ ਫੌਰਨ ਕੀਤਾ। ਇਨਕੁਆਰੀ ਲਈ ਸਿੱਟ ਬਣਾਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਕਰੀਬਨ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ। ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਗ੍ਰਿਹਿਣ ਨਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਇਨਕੁਆਰੀ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਨੂੰ ਕੌਸ ਸੌਣ ਦਾ ਬਚਨ ਦਿੱਤਾ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਅਸਤੀਫਾ ਕਿਸ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ? ਕੀ ਯੂ ਪੀ ਕਾਂਡ 'ਚ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਬਦਲਾਪੂਰ ਕਾਂਡ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਮਣੀਪੁਰ ਕਾਂਡ ਕਰਕੇ ਭਾਜਪਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ? ਯੂ ਪੀ 'ਚ ਤਾਂ ਆਮ ਰਿਵਾਜ ਹੈ ਕਿ ਬਦਲਾਪੂਰ ਕਾਂਡ ਬੱਚੀਆਂ ਦਰੱਖਤਾਂ ਨਾਲ ਲਟਕਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪਾਠਕੋਂ। ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ ਜੋ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਾਵਜੂਦ ਵਿਸ਼ਵ ਗੁਰੂ ਬਣਨ ਦੇ, ਬਾਵਜੂਦ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਨ ਦੇ, ਬਾਵਜੂਦ ਭਗਵਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਦੰਦਰ ਦੇ ਬੁੱਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਤਿਸ਼ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਭਰਾਮਿਆਂ ਦੇ ਬੜੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹਕੂਮਤਾਨ ਵਲੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਫੇਲ੍ਹੇ ਹੋਏ। ਬਾਕੀ ਜਿਥੇ ਤੱਕ ਸ਼ਬਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਮਰ ਕੈਦ ਮਰਨ ਤੱਕ, ਦੋਰਾਨ ਉਮਰ ਕੈਦ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਥਿਥ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਦਾ ਪੱਕਾ ਇਲਾਜ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਕੋਲਕਾਤਾ ਕਾਂਡ, ਬਦਲਾਪੂਰ ਕਾਂਡ ਤੇ ਹੋਰ ਘਿਨਾਉਣੇ ਕਾਂਡ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਏ ਨਾ ਜਾਣ।

ਸੰਪਰਕ : 98721-65741

ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਰੀਰ ਹੁਣ ਬੁੱਢਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਬੇਨਾ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜਵਾਨੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮੱਲਾ ਮਾਰਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਸਿਰਫ 'ਤੇ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਜਵਾਨੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਇਸ ਜੱਗ ਤੋਂ ਚਲਿਆ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਵਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫਿਰ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਦਾ ਮੋਕਾ ਦੇ ਕੇ ਦੇਖ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਹਰਕਤਾਂ ਵਰਤ ਕੇ ਧੱਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੁਣ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਵਿਭਾਜਨ ਉੱਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਪੁੱਤਰ ਜਵਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਬਹੁਤ ਇਮਾਨਦਾਰ ਸੀ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦੋਵਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਅਵਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਅਰਵਿੰਦਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪਿਲਾਂ ਖੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਦੇਖ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਮੈਨੂੰ ਹੱਥ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਛੋਟਾ ਪੁੱਤਰ ਬਹੁਤ ਸਿਆਣਾ ਲੱਗਿਆ। 2022 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਉਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਸਭ ਲਈ ਹੈ, ਕੋਈ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ ਆਵੇਗਾ। ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਠੀਕ ਸੀ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਵਧੀਆ ਕੰਮਕਾਰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਕ-ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਵੀ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹਨ। ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਤੋ

ਆਲਮ ਐਵਾਰਡ ਸੁਰਜੀਤ ਜੱਜ ਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਰਾਮਪੁਰੀ ਨੂੰ

ਜਲੰਧਰ—ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਰਚਨਾ ਮੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਭਰਾਤ ਯਾਦਗਾਰੀ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਏ 22 ਵੇਂ ਸਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਾਇਰ ਸੁਰਜੀਤ ਜੱਜ ਤੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਰਾਮਪੁਰੀ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 24ਵਾਂ ਅਤੇ 25ਵਾਂ ਗੁਰਦਾਸ ਰਾਮ ਆਲਮ ਐਵਾਰਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਡਾ. ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਹੰਸ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮੱਚ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਪਰਵਾਨਾ, ਸੁਰਜੀਤ ਜੱਜ ਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਰਾਮਪੁਰੀ ਬੈਠੇ। ਮੱਚ ਸੰਚਾਲਨ ਮੱਚ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਮੱਚ ਮਾਨ ਨੇ ਕੀਤਾ।

ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਮੁੱਢ ਵਿੱਚ ਮੱਚ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਪਰਵਾਨਾ ਨੇ ਮੱਚ ਦੀਆਂ ਗੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ। ਉਪਰੰਤ ਡਾ. ਜਸਵੰਤ ਰਾਏ ਨੇ ਆਲਮ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਕਾਵਿ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਲਮ ਦੀ ਰਚਨਾਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪਾਸਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਹਰਮਨਪਿਆਰੇ ਹੋਣ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਤੱਕ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਉਥਾਰੇ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਆਲਮ ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਦਿ ਧਰਮ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਅੰਬੇਡਕਰ ਚੇਤਨਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਨਾਮ-ਨਾਲ ਤੁਰਦਿਆਂ ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਡਿੱਗ ਪਾਉਣਾ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਕਵਿਤਾ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਸੁਰਜੀਤ ਜੱਜ ਬਾਰੇ ਹਰਵਿੰਦਰ ਭੱਡਾਲ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗ਼ਜ਼ਲਕਾਰੀ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕੁਝ ਨੌਸ ਨੁਕਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਜੱਜ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਪੱਤਰ ਕਰਕੇ ਆਨੰਦ ਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਰਾਮਪੁਰੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਕਾਵਿਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਗੁਰਦਿਆਲ ਦਿਆਲ ਨੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਮਪੁਰੀ ਦਾ ਭਗਵੰਤ ਰਸੂਲਪੁਰੀ ਨੇ ਮੱਚ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਸਨਮਾਨ ਪੱਤਰ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਦੋਵਾਂ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਨੇ 'ਆਲਮ ਐਵਾਰਡ' ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ।

ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ' ਉੱਤੇ ਲੰਮਾ ਲੋਕਚਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਨਿਰਮਾਣਕਾਰੀ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਖੜਕੇ ਕਰਦਿਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਘਾਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਚੁਬਾਚੀ ਹਿੱਸਾ, ਜਿਹਦੇ ਵਿੱਚ 295 ਆਰਟੀਕਲ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਇਆ 1935 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ 250 ਆਰਟੀਕਲ ਚੁੱਕ ਕੇ ਨਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਰਚਨਾਕਾਰ ਨਾ ਕਰ ਕੇ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕਿਹਾ। ਡਾ. ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਹੰਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਪਰਮਿੰਦਰ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਵਾਲਾ ਭਾਸ਼ਣ ਕਹਿ ਕੇ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਖੜਕੇ

ਕੀਤੇ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੰਬੇਡਕਰ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਤਲੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਕੇ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਇਹ ਡੂੰਘਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਰਮਿੰਦਰ ਹੁਰਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧੂ ਦਾਇਆ ਸਿੰਘ ਆਰਿਫ਼ ਤੇ ਸੰਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਪਾਏ ਖੱਪਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜਕੇ ਕੀਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਲਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਕ ਮੱਕੇ 'ਰਾਜਨੀਤ' ਦਾ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਿਹ 'ਸੂਦਕ' ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਨੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ। ਅੰਤ 'ਚ ਮੱਚ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਵਾਰਕਾ ਭਾਰਤੀ ਨੇ ਭਰਵੀਂ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਧੀਬਾਂ ਦਾ ਖੇਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੁਦੇਸ਼ ਕਲਿਆਣ, ਸਰੋਜ, ਸੁਰੂਪ ਸਿਆਲਵੀ, ਮੰਗਨ ਲਾਲ ਫਿਲੌਰੀਆ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਬਲਬੀਰ ਪਰਵਾਨਾ, ਸੁਰਜੀਤ ਸ਼ਿੰਮਨ, ਮਨਜਿੰਦਰ ਕਮਲ, ਬਲਦੇਵ ਬੱਲੀ, ਜਸਪਾਲ ਜ਼ੀਰਵੀ, ਰੋਸ਼ਨ ਭਾਰਤੀ, ਹਰਮੇਸ਼ ਮਾਲਤੀ, ਕਮਰੰਡ ਗੁਰਮੀਤ, ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਪਾਲ ਕੌਰ ਸਮਰਾਲਾ, ਕਮਲ ਰਾਜਵੰਸ਼, ਬੁਟਾ ਸਿੰਘ ਪੰਡਰੀ, ਧਰਮ ਪਾਲ ਪੱਥਰ, ਜਗਿੰਦਰਪਾਲ ਮਾਨ, ਬਿੰਦਰ ਬਸਰਾ, ਤਲਵਿੰਦਰ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ, ਦੱਦ ਰਾਜ ਦਾਦਰ, ਹਰਮੇਸ਼ ਮਾਲਵਾ, ਮੰਗਤ ਰਾਮ, ਸੰਗਤ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕ/ ਸਰੋਤ ਵੀ ਪਹੁੰਚੇ।

—ਰਾਜੇਸ਼ ਬਾਪਾ

ਸਮਕਾਲ

ਮਿੰਨੀ: ਜੁਲਾਈ-ਸਤੰਬਰ, 2024

ਮਿੰਨੀ-143 ਐਂਕ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਛਪ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਦੀਪਤੀ ਨੇ 'ਲੋਕਥ, ਸੱਤਾ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ' ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਚੀਨੀ ਕੁਝ ਮੱਜੇ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਏਲਨ ਸਨਗਰ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਮਿਆਰੀ ਹਨ। ਮਹਿਮਾਨ ਰਚਨਾਕਾਰ ਡਾ. ਚੰਦਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਫ਼ੜਲਾਨੀ ਦੀਆਂ ਅੱਠ ਰਚਨਾਵਾਂ ਜਗਦੀਸ਼ ਕੁਲਗੀਆਂ ਨੇ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਰਸ਼ਮਿ ਲਹਿਰ, ਅਨੀਤਾ ਮੰਡਾ, ਸੁਨੀਲ ਸਕਸ਼ਿਨ, ਚਿੱਤਰੰਜਨ ਗੋਪ ਲੁਕਾਰੀ, ਅਸ਼ਰਫ਼ ਵਜ਼ਾਹਤ, ਦੀਪਾਲੀ ਨਾਰੂਰ, ਭਾਰਤੀ ਕੁਮਾਰੀ ਮਹਿਮਾਨ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਛਪੀਆਂ ਹਨ। ਬਿਕਰਮ ਨੂਰ ਦੀਆਂ 7 ਕਹਾਣੀਆਂ ਲੇਖਕ ਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿਲਸਿਲਾ ਅਪੀਨ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਪੀਆਨ, ਕੋਲਾਸ਼ ਨਾਰੂਰ, ਤਰਸੇਮ ਬਸਰ, ਸੀਮਾ ਵਰਮਾ, ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅੰਬਾਲਵੀ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲੋਹਟਬੰਦੀ, ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮਰਾੜੂ, ਗੁਰਪੀਤ ਕੌਰ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਤਨਗੜ੍ਹ, ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਲਵਲੀ, ਨਿਰੰਜਣ ਬੋਰਾ, ਦਵਿੰਦਰ ਪਟਿਆਲਵੀ, ਹਰਪੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੋਸ਼ਲ, ਹਰਬਜਨ ਖੇਮਕਰਨੀ, ਨਾਇਬ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਮਕਾਲ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪਾਤਰਾਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਵੀਆਂ ਕਲਾਮਾਂ ਅਪੀਨ ਸੰਦੀਪ ਰਾਣਾ, ਗੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਹੈ। ਸ਼ਿਮਾਮ ਸੁੰਦਰ ਦੀਪਤੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਸੁਕਰਾਤ ਦੀ ਪੋਸ਼ੀ' ਅਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਏ ਕੁਲਗੀਆਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਸੱਪ' ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਰੋਟਾ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਡਾ. ਅਮਰ ਕੋਸ਼ਲ ਦਾ 'ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਥਾ-ਵਿਧੀ' ਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਲੇਖ ਹੈ।

ਇਸ ਐਂਕ ਦੇ ਸਫ਼: 64 ਅਤੇ ਮੁੱਲ: 40 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਪਤਾ ਹੈ: 46-ਇੰਦਰਪਾਲ ਕਾਲੋਨੀ, ਬਰੋਟਾ, ਮਾਨਸਾ-151501 ਪਰਚੇ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ: ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਏ ਕੁਲਗੀਆਂ (95018-77033), ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੋਸ਼ਲ (94176-36255)

ਪ੍ਰੀਤ ਲੜੀ : ਅਗਸਤ, 2024

ਪੂਨਮ ਨੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿੱਚ ਨਰ ਨਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਪੁੱਛ ਤੇ ਠਾਠੀ' ਕਹਾਣੀ ਛਪੀ ਹੈ। 'ਰੱਜ ਇਥੇ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਐ' ਕੁਝੇਰ ਅਹਿਦ ਦੀ ਵਧੀਆਂ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਆਰ. ਐਸ. ਰਾਜਨ 'ਪੁਲ ਤੇ ਉਹ' ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਹੈ। ਡਾ. ਰਿਚਰਡ ਮਿਲਰ ਦਾ ਪੀਸ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਸੁਭਾਸ਼ ਭਾਸਕਰ ਤੇ ਆਤਮਜੀਤ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਹੈ। ਇਕਾਮਾਭਾ ਅਭੀਚੇ ਦੀ ਲਿਖਤ 'ਕੋਈ ਇੱਕੋ ਕਿਆ ਕਹਾਣੀ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਖਤਰਾ' ਸਵੈ ਕਥਨ ਛਪਿਆ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤ ਲੜੀ ਸਮੱਗਰੀ ਲੈ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਐਂਕ ਦੇ ਸਫ਼: 50 ਅਤੇ ਮੁੱਲ: 50 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਪਤਾ ਹੈ: ਪ੍ਰੀਤ ਨਗਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਰਚੇ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ: ਪੂਨਮ ਸਿੰਘ (73476-42206)

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਖੇ 28ਵੇਂ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਮੇਲੇ 'ਚ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਪੁੱਜੇ

ਸਰੀ (ਕੈਨੇਡਾ) ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੂਰ ਅੰਦੋਲੀ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਯਥਿਆਂ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡੀਅਨ, ਹੋਰਲਡ ਪ੍ਰਿਥਿਤ, ਲਾਰਾ ਜੈਸੀਨੀ ਤੇ ਨਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੰਘ ਮੋਮੋਰੀਅਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਸਰੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲੋਂ 28ਵੇਂ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ, ਐਮ ਪੀ ਸੁੱਖ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਬੀ ਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਤੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਪੁੱਜੇ। ਪ੍ਰ. ਮੰਗਨ ਸਿੰਘ ਮੋਮੋਰੀਅਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਬਿੰਦ ਨੇ ਗਲਵੱਕਤੀ ਪਾ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ।

'ਅਕਬ ਨ ਕਥਨਾ ਜਾਈ' 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਗੋਸ਼ਟੀ

ਬਰਨਾਲਾ—ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ (ਰਜਿ.) ਬਰਨਾਲਾ ਵੱਲੋਂ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ (ਲੜਕੇ) ਵਿਖੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਅਤੇ ਆਲੋਚਕ ਤੇਜਿੰਦਰ ਚੰਡਿਹੜੇ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਅਕਬ ਨ ਕਥਨਾ ਜਾਈ' ਉੱਪਰ ਵਿਚਾਰ-ਗੋਸ਼ਟੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਸਭਾ ਦੇ ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਭਿਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਤਿਲਕ, ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸ਼ਾਇਰ, ਤੇਜਿੰਦਰ ਚੰਡਿਹੜੇ, ਕੰਵਰਜੀਤ ਭੱਠਲ ਸੰਪਾਦਕ ਕਲਾਕਾਰ, ਕਵੀ ਸਿੰਦਰਪਾਲ ਭੱਠਲ, ਡਾਕਟਰ ਹਰਿਗੁਰਦਾਸ ਸ਼ਾਮਲ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿੰਦਰਪਾਲ ਭੱਠਲ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਤੇਜਿੰਦਰ ਚੰਡਿਹੜੇ ਦੀਆਂ ਸਮੀਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਜਾਂ ਵੇਨਗੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੰਤਾਲੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਉੱਪਰ ਸਭਾ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸ਼ਾਇਰ ਨੇ 'ਸ਼ਬਦ ਗੀਵਿਉ ਅਤੇ ਪੁਸਤਕ ਅਕਬ ਨ ਕਥਨਾ ਜਾਈ ਦਾ ਕਲਾਤਮਿਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ' ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਪੇਪਰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਕੇ ਦਾ ਖੇਤਰ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਮੀਖਿਆਕਾਰ ਇੱਕ ਸਤਰੀ ਤੋਂ ਗਹਿਰੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਪੁਸਤਕ ਗੀਵਿਉਕਾਰ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਪੇਪਰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਡਾਕਟਰ ਬੁਧਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੀਵਿਉ ਵਿਚ ਇਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਈ ਦੋਸਤ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟੱਲੇਵਾਲੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੋਸ਼ਟੀ ਦਾ ਅਰਥ ਕੇਵਲ ਨੁਕਸ ਕੱਢਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਸਾਰਥਿਕ ਲੱਭ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡਾਕਟਰ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀ, ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਮੁਸਾਫ਼ਰ, ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਤਿਲਕ, ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਭੱਠਲ ਤੇ ਜਗਤਾਰ ਜਜ਼ੀਰਾ ਆਦਿ ਨੇ ਬਹਿਸ ਵਿੱਚ

ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਉਪਰੰਤ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਉੱਠੇ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸ਼ਾਇਰ ਨੇ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਭਰਪੂਰ ਅਤੇ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ। ਤੇਜਿੰਦਰ ਚੰਡਿਹੜੇ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਹੋਂਦ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਖੁਬਸੂਰਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਲੇਖਕ ਤੇਜਿੰਦਰ ਚੰਡਿਹੜੇ ਅਤੇ ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸ਼ਾਇਰ ਦਾ ਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਕਵੀਆਂ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲਹਿਰੀ, ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਸ਼ਰਮਾ, ਕਰਮਜੀਤ ਭੱਠਲ, ਚਰਨੀ ਬੋਇਲ, ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਫੌਜੀ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਮਾਝੀ, ਮਿੱਠੂ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਆਪ-ਆਪਣੇ ਕਲਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਮੱਚ ਸੰਚਾਲਨ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਤਿਲਕ ਨੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਸਿੰਦਰਪਾਲ ਭੱਠਲ ਨੇ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਇੱਛਾ ਹੀ ਉਸਾਰੂ ਚਰਚਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਨਵੇਂ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਲਈ ਆਗੂ-ਦਰਸ਼ਕ ਬਣੇ।

ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰ ਰਾਮਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਹਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ, ਪ੍ਰਿੰ. ਹਰੀਸ਼ ਬਾਸਲ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਬਿਜ ਲਾਲ ਪਨੌਲਾ, ਅੰਤਰਜੀਤ ਭੱਠਲ, ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਕਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਰੀ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਿੱਲਵਾਂ, ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਿਲਾਵਲ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਰਾਏਸਰ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਬੁਟਾ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦਤ ਨਾਵਲ 'ਭੀੜ' ਰਿਲੀਜ਼

ਬਰਨਾਲਾ—ਸਾਹਿਤ ਚਰਚਾ ਮੱਚ ਬਰਨਾਲਾ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਪੱਖੀ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਗਵਰਨਿੰਗ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬੁਟਾ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਨਾਵਲ 'ਭੀੜ' ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲਕਾਰ ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਣਖੀ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਕੱਚਾ ਕਾਲਜ ਰੋਡ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਖੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਰਸਮ ਡਾ. ਕਰਾਂਤੀ ਪਾਲ ਚੇਅਰਮੈਨ ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਮੁਸਲਿਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਆਦਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਨੁਵਾਦ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਅੱਗੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਚੇਲਿੰਜ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਸਾਹਿਤ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਣਖੀ ਦੇ ਨਿਕਟਵਰਤੀ ਹੋਰ ਬੁਟਾ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮਰਾਠੀ ਲੇਖਕ ਸ਼ਰਣ ਕੁਮਾਰ ਲਿੰਬਾਲੇ ਦਾ ਤੀਜਾ

ਨਾਵਲ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬੁਟਾ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਮਰਾਠੀ ਲੇਖਕ ਲਕਸ਼ਮਣ ਗੁਇਕਵਾੜ ਦੇ ਚਾਰ ਨਾਵਲਾਂ ਸਮੇਤ ਛੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਵੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਬੁਟਾ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਜਾਤੀਵਾਦ ਅਜੇ ਵੀ ਚਰਮ ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਹੈ। ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਜਾਤੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕ ਦਲਿਤ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਫਾਹ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਰਾਠੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਸ਼ਰਣ ਕੁਮਾਰ ਲਿੰਬਾਲੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨਾਂਅ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਇਨਾਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਿਰਲਾ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਸਰਸਵਤੀ ਐਵਾਰਡ ਵੀ ਮਿਲ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਡਾ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਵੀਨੂੰ, ਡਾ. ਬੁਧਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਤਿਲਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਬਰਨਾਲਾ, ਡਾ. ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਟੱਲੇਵਾਲੀਆ, ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਸ਼ਰਮਾ, ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਮੁਸਾਫ਼ਰ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਬੁਟਾ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕਲਾ ਬਾਰੇ ਸਮਾਗਮ ਆੱਜ

ਭਗਤਾ—ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਬੁਟਾ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕਲਾ ਬਾਰੇ ਇਕ ਸਾਹਿਤਕ ਸਮਾਗਮ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ, ਨੇੜੇ ਅਨਾਜ ਮੰਡੀ ਭਗਤਾ ਵਿਖੇ 25 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 9.30 ਵਜੇ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਬਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਬੁਟਾ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ

'ਪਰ ਪਾਰ ਦੀ ਗੱਲ' ਪੁਸਤਕ 'ਤੇ ਚਰਚਾ

ਮਾਨਸਾ/ਬੁਢਲਾਡਾ— ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਕਲਾ ਮੱਚ ਰਜਿ. ਮਾਨਸਾ ਵੱਲੋਂ ਅੱਜ ਗੁਲਜਾਰ ਡੋਗਰਾ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਪਰ ਪਾਰ ਦੀ ਗੱਲ' 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੰਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦਿਆਂ ਮੱਚ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਨਦੀਪ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਲਜਾਰ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਨੇੜਿੱਕੇ ਸੁਝ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਮਾਂ ਬੋਲੀ, ਪਰ ਪਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਹਨ। ਮੱਚ ਦੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਜਿੰਦਰ ਮੋਨੀ ਵਰਮਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਲਜਾਰ ਡੋਗਰਾ ਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵੱਲ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਨਵਾਂ ਕਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਕਲੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾਉਣਗੀਆਂ। ਮੱਚ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਮੱਲੀ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਵੀਨ ਕੁਮਾਰ ਰਤੋਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਲਜਾਰ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਲਹਿੰਦੇ

ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਭਗਵੰਤ ਰਸੂਲਪੁਰੀ ਕਰਨਗੇ। ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਨਾਵਲਕਾਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਹੋਣਗੇ। ਕਲੇਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕਲਾ ਬਾਰੇ ਨਾਵਲਕਾਰ ਜਸਪਾਲ ਮਾਨਖੇੜਾ ਅਤੇ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਸਾਹਿਤਕ ਮੱਚ ਭਗਤਾ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਆਂਢੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਭਾਗ ਲੈਣਗੇ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀਆਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਗੁਲਜਾਰ ਡੋਗਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਤੱਕ ਦੇ ਸਫਰ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਕਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਲ ਵਧਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਲਈ ਸ਼ੁੱਭਕਾਮਨਾ ਕਹਿਣ ਲਈ ਸਭ ਦਾ ਖੇਨਵਾਦ ਵੀ ਕੀਤਾ।

- ਪਮਾਰ

'ਹੱਸਦਿਆਂ ਰਾਤ ਲੰਘੀ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸਵੇਰ ਦਾ'

ਗਲੇਨਵੁੱਡ (ਸਿਡਨੀ) ਇੱਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਸਿਕ ਸਾਹਿਤਕ ਇਕੱਤਰਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਵਤਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤੌਰ-ਵੇਰੇ ਉਪਰੰਤ ਵਾਪਸ ਪੁੱਜੇ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਫ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਗਿਆਨੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੁੰਜੀਵਰਤ ਭਾਸ਼ਣ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਕੀਤੀ। ਅਵਤਾਰ

ਦੀ ਕਾਵਿ ਸ਼ੈਲੀ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਵਾਈ। 'ਰੱਬਾ ਰੱਬਾ ਮੀਰ ਵਸਾ, ਸਾਡੀ ਝੋਲੀ ਅਕਲ ਦੇ ਦਾਣੇ ਪਾ' ਮਾਸਟਰ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਹਵੇਲੀਆਣਾ ਅਤੇ 'ਓ ਪਰਤੀ, ਪਾਣੀ ਤੇ ਹਵਾ ਬੰਦਿਆਂ ਤਿੰਨ ਈ ਗੰਦੇ ਕਰਤੇ' ਜਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਵੱਲੋਂ ਦੂਜਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲ ਉੱਪਰ ਵੀ ਦਮਦਮ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਛੁੱਟੀ ਕੱਟਣ ਆਏ ਫੌਜੀ ਨੂੰ ਅ ਚ ਨ ਕ ਪਲਟਣ (ਫੌਜ) ਪਰਤਣ ਦੀ ਆਉਣੀ ਤਾਰ (ਵਾਪਸ ਪਰਤਣ ਦੇ ਸਨੌਰੇ) ਨਾਲ ਪੌਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਵੇਦਨਾ, ਹਾਂ ਜਾਂ

ਨਾਂਹ ਦੀ ਦੁੱਖਿਤੀ, ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਪੰਜੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਨਾਲ ਵਾਦੇ ਪਿਆਰ, ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਲਈ ਜੀਵਨ ਜਾਚ, ਨੀਂਦ ਸਮੇਂ ਘੁਰਾੜਿਆਂ 'ਤੇ ਕਟਾਖਸ, ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਹੋਰ ਤੇ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਹੋਰ (ਚਲਦੀਆਂ ਗੁਪਤ ਛੁਗੀਆਂ) ਅਤੇ ਕੁੜੀ ਜੰਮਣ ਨੂੰ ਅਸ਼ੁੱਭ ਸਮਝਣ ਦੀ ਤਾਸਦੀ ਆਦਿ ਵਿਘਿਆਂ ਨੂੰ ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਭਵਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ, ਸੁਖਰਾਜ ਸਿੰਘ ਵੇਰਕਾ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦਿੱਲੀ, ਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਕੈਪਟਨ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰੀਆ ਆਦਿ ਨੇ ਕਾਵਿ ਰਚਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਭਾਵਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਗ ਕੀਤਾ। ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੰਡਾ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗੀ, ਪ੍ਰਵੀਨ ਕੌਰ, ਹਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਕੌਰ ਦੁਸਾਂਝ ਤੇ ਛਿੰਦਰਪਾਲ ਕੌਰ ਆਦਿ ਨੇ ਇਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਕੇ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਏ। ਮੱਚ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਜਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ ਨੇ ਬਾਧੂਬੀ ਨਿਭਾਈ।

—ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਏਆ

ਪਾਰਕਾਂ ਦੇ ਝਰੋਖੇ 'ਚੋਂ

ਰੂਹ ਖਿੜ ਗਈ

18 ਅਗਸਤ ਦੇ ਐਤਵਾਰਤਾ ਵਿਚ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਗਰਨੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਵਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰਨ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਸਹਿਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੀ ਤਹਿ ਤੱਕ ਲੇਖਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੋਰਨੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਸ ਵੱਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ। ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਐਂਕੜੇ ਦੇ ਕੇ ਇਸਤਿਹਾਰ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਨੇ ਹਜ਼ਾਰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਪਰਵਾਸ ਵਿਚ ਵੀ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰ ਖੁਦ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਭੇਜ ਕੇ ਸਿੱਖਿਆ ਤਜਰਬੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਕਰੋੜ ਪੁਰਾ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ/ਨੌਕਰੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੇ ਕੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਕੰਮ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਐਂਜ ਤੋਂ 50 ਲਾਖ ਪਹਿਲਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਫਤਰਾਂ

ਆਉਂਦੇ ਐਤਵਾਰਤਾ 'ਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਪੂਰਬ ਅਜੇ ਵੀ ਲਾਲ ਹੈ... : ਸਤੰਦਰ ਰੰਜਨ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਨਿੱਜਤਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ : ਡਾ. ਗੁਰਜੀਤ ਭੱਠਲ 'ਪੰਜਾਬ ਆਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ 1966 ਤੱਕ' : ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ, (ਫੋਕਸ) : ਪੂਜਾ ਕੰਬੋਜ ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸ਼ਾਇਰ ਦੀਆਂ ਗਜ਼ਲਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ

—ਪ੍ਰਿੰ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਫ਼ਾਜ਼ਿਲਕਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਵਾਸ : ਨਾਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ

ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਵਾਸ ਦਾ ਅੰਕ 38 ਜੁਲਾਈ-ਸਤੰਬਰ, 2024 ਅੰਕ 'ਨਾਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ ਵਜੋਂ ਛਪ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿੱਚ ਸੰਪਾਦਕ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, "ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਿਰਜਣਾਧਾਰਾ ਵਿਚ ਨਾਰੀ ਕਾਵਿ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿਰਜਣ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਗੀਚਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰਵਾਸੀ ਐਤਰ ਦੇ ਪਰਵਾਸ ਬਾਰੇ ਅਨੁਭਵ, ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ, ਵਰਗ ਅਤੇ ਤੁਰਥੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਨ। ਇਹ ਪਰਵਾਸੀ ਨਾਰੀ ਕਾਵਿ ਆਪਣੀ ਜਨਮ-ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਕਰਮ ਭੂਮੀ ਦੇ ਅਨੰਕਾਂ ਮਸਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਖ਼ਤਾਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਰੂਪਕ ਪੱਖ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ ਤੇ ਇਹ ਸੁਮਕਾਲੀ ਕਾਵਿ ਕਿਨਾਂ ਕੁ ਖਰਾ ਉਤਰਦਾ ਹੈ ਇਸਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕ

ਹਰਵਿੰਦਰ ਭੰਡਾਲ

ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ 'ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ' ਸ਼ਬਦ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੀ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਅੰਬਰ ਉੱਤੇ ਮੰਡਰਾ ਰਹੇ ਹਨ? ਸੋਚਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦੂਸਰੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਇਟਲੀ ਅਤੇ ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਹਾਰ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਫਿਰ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕਿਉਂ ਬਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਦੋਰ ਨਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦਾ ਦੌਰ ਹੈ? ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਅ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੁਝ ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਦੌਰ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕੁਝ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਆਇਆ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਬਣਨ ਵੱਲ ਜਾ ਜ਼ਰੂਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਸ਼ੰਕਾਵਾਦੀ ਇਸ ਬਹਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਪਾਸਾਰ ਜੋੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਅੰਦਰ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਹਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ, ਆਰਥਿਕ ਜਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਕੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅੰਤਰਮੁਖਤਾ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਅਰਥ ਦੀ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਹਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ' ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਸੰਕਲਪ/ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਸਧਾਰਨ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਧੇਰੇ ਚਿੰਤਕ/ ਨੇਤਾ/ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਵੀ ਹਰ ਦਮਨਕਾਰੀ ਜਾਂ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਹਕੂਮਤ ਬਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਸੋਚਿਆਂ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਤੋਂ, 'ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦੀ' ਹੋਣ ਦਾ ਫ਼ਤਵਾ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਸੱਤਾ ਮਜ਼ਦੂਰ-ਕਿਸਾਨ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੇ ਬਲ ਦਬਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਹੀ ਹੈ। ਦੋਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਸੱਤਾ ਵਾਂਗ, ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਸੱਤਾ ਵੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਮਨ-ਮੁਲਕ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹੀ ਖੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਤਾਂ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨਿਸ਼ਚਾ ਦਾ ਹਰੇਕ ਪਲ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਰੂਪ ਹੀ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦੇ ਇੱਕ ਅਲੰਗ, ਅਲੰਕਾਰੀ ਵਰਤਾਰੇ ਵਜੋਂ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਚਦੀ।

ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰੰਤੂ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਰੰਭਲੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਏਨਾ ਭਿਆਨਕ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨੀਕਰਨ ਕਰਕੇ ਛੱਡ ਦੇਣ ਦਾ ਜੋਖਮ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ। ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਵਰਤਾਰਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀਆਂ, ਮਾਰਕਸਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਪੈਸ਼ ਆਈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਸਮਝ ਨੇ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਫੈਲਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮਹਿਉਈਆ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਕਿਸੇ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਤਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਦਵੈਦਾਤਮਕਤਾ ਨੂੰ ਜਾਨਣਾ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਮੁੱਚੀ ਤੌਰ ਨਾਲ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਪਰਿਆ। ਜਰਮਨੀ ਅੰਦਰ ਵੀ ਇਟਲੀ ਵਾਂਗ ਹੀ ਜਨਤਕ ਲਹਿਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਗੂ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਮੁਹਾਵਰੇ ਹੀ ਵਰਤ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਲਹਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਸਾਰੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨਾਂਅ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਸੀ।

ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦਾ ਅਸਲ ਅਧਾਰ ਛੋਟੇ ਵਪਾਰੀ/ਹੱਟੀਦਾਰ (petty bourgeoisie), ਕਿਸਾਨ, ਲੁੱਪਨ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਲੁੱਪਨ ਪੁੱਲੇਤਾਰੀ ਜਮਾਤਾਂ ਹੀ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਛੋਟੇ ਵਪਾਰੀ/ਹੱਟੀਦਾਰ ਜਮਾਤ ਨੇ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਇਸ ਜਮਾਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਨਿਰਭਰਤਾ ਹੋਰਨਾਂ ਜਮਾਤਾਂ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਵੀ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਅਜ਼ਾਦਨਾ ਨੀਤੀ

ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਟੇਟ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਜਨਤਾ ਦੀ ਖਾੜਕ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਘੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਕੋਲ ਇੱਕ ਸੁਨਹਿਰਾ ਅਤੀਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਸੁਨਹਿਰੀ ਅਤੀਤ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਸਦੀਵੀ ਖਤਰੇ ਅਤੇ ਖੌਫ਼ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਜਰਮਨੀ ਅੰਦਰ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਦੀ ਅਵਾਮ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਮੂਹ ਵਜੋਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਟੇਟ ਦੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੰਸਕ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਸਾਥ ਦੇਣ।

ਦਰਜਾਬੰਦੀ-ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਇੱਕ ਸੁਪਰੀਮ ਨੇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੱਚ-ਬੁੱਤ ਆਮ ਸਧਾਰਨ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਤਸੱਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਇਟਲੀ ਵਿੱਚ ਮੁਸੋਲੀਨੀ ਅਤੇ ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਅਡੋਲਫ ਹਿਟਲਰ ਸੁਪਰੀਮ ਆਗੂ ਸਨ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰੇਕ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਗਲੀ, ਮੁਹੱਲੇ, ਸਕੂਲ, ਕਾਰਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨ ਹਿਟਲਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੁਹਿੱਦੇ ਅਤੇ ਕਰਿੰਦੇ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਮਾਜਿਕ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਹਰ ਥਾਂ ਹਾਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਸਮਾਜ ਹੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਖੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਜੁਰਮ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਸੱਤਾ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ, ਸਗੋਂ ਮੁਲਕ ਦੀ ਨਾਲ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਹੀ ਬਣਾਈ ਪ੍ਰੈਸ ਆਦਿ ਸਭ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਅੰਦਰ ਵੀ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਡੂੰਘੇ ਲੱਭਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਮਾਤੀ ਸੂਝ ਨੂੰ ਖੁੰਢਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਬਰਾਬਰੀ-ਵਿਰੋਧੀ-ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਆਰਥਿਕ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਨਾ ਹੀ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਪਨਾਹਗੀਰ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੰਜਰ, ਲਿੰਗਕ, ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਹਕੂਕ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਰੂਪ ਹਰ ਥਾਂ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਬਰਾਬਰੀ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਬਣਤਰਾਂ ਦੀ ਹੀ ਯਥਾਸਥਿਤੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਤੇ ਪੱਛੜੇ ਸਮਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਕੁਝ ਬਰਾਬਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਤੋਂ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਮੁਖਤਾ ਦਾ ਹਾਮੀ ਸੀ, ਜਦ ਕਿ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਆਪ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਕੁੰਜੀਵੰਤ ਸ਼ਬਦ ਸਨ : 'ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖੋ, ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਬਣੋ, ਜੰਗ ਲੜੋ'। ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਵਾਪਰਿਆ, ਉਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਖਾਸੀਅਤਾਂ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ : ਸੱਜੇ-ਪੱਖੀ-ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਹਰੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦ, ਸਮਾਜਵਾਦ, ਅਰਾਜਕਤਾਵਾਦ, ਵਾਤਾਵਰਣਵਾਦ ਆਦਿ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਰਮਲਿਕ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀਏ ਜਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਡੈਮੋਕਰਟ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਇੱਕ ਸਿਰੇ ਦੀ ਸੱਜੇ-ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੈ, ਜੋ ਲੋੜ ਪੈਣ ਉੱਤੇ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਪੱਤੜੇ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ-ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਅੰਨ੍ਹੀ ਦੇਸ਼-ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਉੱਤੇ ਬਹਿਰੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਗਠਨ ਦੇ ਲਈ ਸੰਕਟ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰ ਤੇ ਮੁੱਖ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਜੰਗ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਦੋਸ਼ ਧਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਫ਼ਤਵੇ ਜਾਰੀ ਕਰ

ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਟੇਟ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਜਨਤਾ ਦੀ ਖਾੜਕ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਘੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਕੋਲ ਇੱਕ ਸੁਨਹਿਰਾ ਅਤੀਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਸੁਨਹਿਰੀ ਅਤੀਤ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਸਦੀਵੀ ਖਤਰੇ ਅਤੇ ਖੌਫ਼ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਜਰਮਨੀ ਅੰਦਰ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਦੀ ਅਵਾਮ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਮੂਹ ਵਜੋਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਟੇਟ ਦੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੰਸਕ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਸਾਥ ਦੇਣ।

ਦਰਜਾਬੰਦੀ-ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਇੱਕ ਸੁਪਰੀਮ ਨੇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੱਚ-ਬੁੱਤ ਆਮ ਸਧਾਰਨ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਤਸੱਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਇਟਲੀ ਵਿੱਚ ਮੁਸੋਲੀਨੀ ਅਤੇ ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਅਡੋਲਫ ਹਿਟਲਰ ਸੁਪਰੀਮ ਆਗੂ ਸਨ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰੇਕ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਗਲੀ, ਮੁਹੱਲੇ, ਸਕੂਲ, ਕਾਰਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨ ਹਿਟਲਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੁਹਿੱਦੇ ਅਤੇ ਕਰਿੰਦੇ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਮਾਜਿਕ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਹਰ ਥਾਂ ਹਾਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਸਮਾਜ ਹੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਖੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਜੁਰਮ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਸੱਤਾ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ, ਸਗੋਂ ਮੁਲਕ ਦੀ ਨਾਲ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਹੀ ਬਣਾਈ ਪ੍ਰੈਸ ਆਦਿ ਸਭ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਅੰਦਰ ਵੀ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਡੂੰਘੇ ਲੱਭਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਮਾਤੀ ਸੂਝ ਨੂੰ ਖੁੰਢਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਬਰਾਬਰੀ-ਵਿਰੋਧੀ-ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਆਰਥਿਕ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਨਾ ਹੀ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਪਨਾਹਗੀਰ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੰਜਰ, ਲਿੰਗਕ, ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਹਕੂਕ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਰੂਪ ਹਰ ਥਾਂ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਬਰਾਬਰੀ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਬਣਤਰਾਂ ਦੀ ਹੀ ਯਥਾਸਥਿਤੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਤੇ ਪੱਛੜੇ ਸਮਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਕੁਝ ਬਰਾਬਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਤੋਂ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਮੁਖਤਾ ਦਾ ਹਾਮੀ ਸੀ, ਜਦ ਕਿ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਆਪ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਕੁੰਜੀਵੰਤ ਸ਼ਬਦ ਸਨ : 'ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖੋ, ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਬਣੋ, ਜੰਗ ਲੜੋ'। ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਵਾਪਰਿਆ, ਉਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਖਾਸੀਅਤਾਂ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ : ਸੱਜੇ-ਪੱਖੀ-ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਹਰੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦ, ਸਮਾਜਵਾਦ, ਅਰਾਜਕਤਾਵਾਦ, ਵਾਤਾਵਰਣਵਾਦ ਆਦਿ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਰਮਲਿਕ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀਏ ਜਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਡੈਮੋਕਰਟ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਇੱਕ ਸਿਰੇ ਦੀ ਸੱਜੇ-ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੈ, ਜੋ ਲੋੜ ਪੈਣ ਉੱਤੇ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਪੱਤੜੇ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ-ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਅੰਨ੍ਹੀ ਦੇਸ਼-ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਉੱਤੇ ਬਹਿਰੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਗਠਨ ਦੇ ਲਈ ਸੰਕਟ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰ ਤੇ ਮੁੱਖ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਜੰਗ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਦੋਸ਼ ਧਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਫ਼ਤਵੇ ਜਾਰੀ ਕਰ

ਬੇਨਤੀ ਮੁਸੋਲੀਨੀ ਇਟਲੀ ਦੀ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਆਗੂ ਸੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਆਪਮੁਹਾਰੀ ਜਨਤਾ ਦੀ ਲਹਿਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਅੰਦਰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਆਗੂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੁਸੋਲੀਨੀ ਦਾ ਪਿਤਾ ਲੁਗਾਰੋ ਸੀ। ਮੁਸੋਲੀਨੀ ਖੁਦ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਪਹਿਲੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਲੈਣ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਮੱਤਭੇਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅਮਨ ਦੀ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਉਪਯੋਗਤਾ। ਉਸ ਨੇ 'ਬਲੈਕ ਸਰਟਸ' ਨਾਂਅ ਦੀ ਹਿੰਸਕ ਨਿਮ-ਸੈਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ। ਮੁਸੋਲੀਨੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਹੱਕ ਉੱਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਇਟਲੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਫਲ ਵੀ ਹੋਇਆ। ਇਟਲੀ ਉੱਤੇ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਹਕੂਮਤ ਕਾਇਮ ਹੋ ਗਈ। ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਆਪਣੇ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਸਰਮਾਏ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਫੰਡਿੰਗ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਵਪਾਰੀ/ਹੱਟੀਦਾਰ, ਕਿਸਾਨ, ਲੁੱਪਨ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਲੁੱਪਨ ਪੁੱਲੇਤਾਰੀ ਜਮਾਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਸਾਬਕਾ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਮੁਸੋਲੀਨੀ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੀ ਉਪਜ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਬਣਿਆ ਸੀ।

ਪਾਰਟੀਮੈਂ ਡੀ ਰਿਵੇਰਾ ਗਈ ਸੀ। ਉੱਚੇ ਫੌਜੀ ਅਤੇ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹ ਅਹੁਦੇ ਉੱਤੇ ਬੈਠਾ ਉਹ ਕੋਟਾਲੋਨੀਆ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਸੀ। ਉਹ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸੱਤਾ ਉੱਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਪੇਨੀ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਵਿੱਚ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਫੌਰਕੋ ਦਾ ਸੱਤਾ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਵੀ ਸਿੱਧਾ ਫੌਜੀ ਦਖਲ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵੀ ਫਾਸ਼ੀ ਅਲਾਮਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਤੇ ਉਹ ਪੂਰੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਨਿਰਪੱਖ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਟਲੀ ਅਤੇ ਸਪੇਨ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀਆਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮ

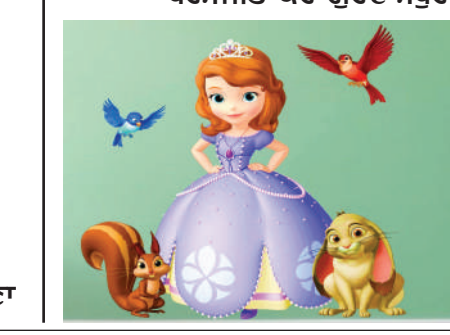
ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਗੂ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਅੰਦਰ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਹ ਕਦੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਝੁਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਵੱਲ। ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਅਤੇ ਰਥਿਯਾਰਬੰਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਜਮਾਤਾਂ ਅੰਦਰ ਅਜ਼ਾਦ ਤਾਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰਮ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਇਹਨਾਂ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹਕੂਮਤ ਉੱਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਸਰਮਾਏ ਦੇ ਮਾਲਕ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਸੱਤਾ ਦੀਆਂ ਪੜਵੰਤੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਕੁਮਲ ਵਿੱਚੋਂ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਸੱਜੇ ਪੱਖੀ, ਅੰਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਸੀ। ਸਟੇਟ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛੋਟੇ ਵਪਾਰੀ/ਹੱਟੀਦਾਰ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਸੱਤਾ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਸਰਮਾਏ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਰੱਖਲ ਬਣ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦਾ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਚਿਹਰਾ ਉੱਚੇ

ਬਾਲ ਕੋਨਾ

ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਗਾਥਾ
ਬੱਚਿੱਚ! ਤਾਰੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਗੈਸਾਂ ਦੇ ਬੱਦਲ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 80 ਫੀਸਦੀ ਹਾਈਡਰੋਜਨ ਅਤੇ 20 ਫੀਸਦੀ ਹੋਰ ਗੈਸਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਗੈਸਾਂ ਦੇ ਇਹ ਬਦਲ ਸੁੰਗੜਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਵਧਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤਾਪਮਾਨ 0.5 ਅਰਬਾਤ 50,00000 (50 ਲੱਖ) ਕੋਲਵਿਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਫਿਊਜ਼ਨ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਾਈਡਰੋਜਨ ਗੈਸਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਗੈਸ ਦਬਾਅ ਅੰਦਰਮੁਖੀ ਗਰੁੱਤਾ ਆਕਰਸ਼ਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤਾਰਾ ਸਥਿਰ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਨਾ ਸੁੰਗੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਫੈਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕਈ ਬਿਲੀਅਨ ਸਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਤਾਰੇ ਦੀ ਸਥਿਰ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਉਮਰ ਵੀ ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿੰਨਾ ਤਾਰੇ ਦਾ ਪੁੰਜ ਅਧਿਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹ ਓਨਾ ਛੋਟੀ ਹੀ ਹਾਈਡਰੋਜਨ ਨੂੰ ਗੈਸਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲੇਗਾ, ਅਰਥਾਤ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਫਿਊਜ਼ਨ ਦੀ ਦਰ ਤੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਰਾ ਦੋਵੇਂ ਬਰਾਬਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਤਾਰਾ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਵੀ ਅਰਬਾਂ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸੂਰਜ ਵੀ ਇਕ ਤਾਰਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਪੂਰਨ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅੱਧੀ ਹਾਈਡਰੋਜਨ ਖਤਮ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕੋਲ ਹੁਣ ਅੱਧੀ ਹਾਈਡਰੋਜਨ ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਗੈਸਾਂ ਦੀ ਬਚੀ ਹੈ।

ਹਾਥੀ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬੀ ਚੂਹਾ
ਇੱਕ ਦਿਨ ਚੂਹੇ ਨੇ ਪੈਂਗ ਲਾ ਲਿਆ ਹਾਥੀ ਨੂੰ ਸੀ ਘੋਰਾ ਪਾ ਲਿਆ ਕਹਿੰਦਾ ਲਵਾਏ ਟਾਪੂ ਤੇਰੇ ਜੇਕਰ ਹੋਇਆ ਨੇੜ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਆਹ ਦੇਖ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਗਿਲਾਸੀ ਖੁੰਘਾਂ ਲਿਆਏ ਤੇਰੇ ਨਾਸੀਂ ਮੁੱਛਾਂ 'ਤੇ ਸੀ ਜੀਭ ਘੁੰਮਾਉਂਦਾ ਉੱਚੀ ਲਲਕਾਰੇ ਮਾਰ ਭਰਾਉਂਦਾ ਹਾਥੀ ਉਸ ਤੋਂ ਜਾਵੇ ਟਲਦਾ ਚੂਹਾ ਅੱਗੋਂ ਰਾਹ ਸੀ ਮੱਲਦਾ ਐਸਾ ਘੱਲ ਮੈਂ ਘੁੱਲ ਕੇ ਜਾਉਂਦਾ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਗਰੁੱਤਾ ਖਿੱਚ ਏਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਤਾਰੇ ਨੂੰ ਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸੂਰਜ ਵੀ ਇਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਰਤੀ ਸਮੇਤ ਆਪਣੇ ਮੰਡਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚ ਲਵੇਗਾ, ਭਾਵ ਨਿਗਲ ਲਵੇਗਾ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਅਜੇ ਡਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਮਹਾਂ-ਨਿਵਾਸ ਨੂੰ ਲੱਗਭੱਗ 4 ਅਰਬ 60 ਕਰੋੜ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਇਸ ਮਹਾਂ-ਵਿਨਾਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆਉਣਗੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।
— ਸੁਖਮੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੂਰ

ਨੰਨੀ ਪਰੀ
ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ, ਬਖਸ਼ੀ ਵਧਾਈ ਏ, ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਘਰ, ਨੰਨੀ ਪਰੀ ਆਈ ਏ।
ਲੱਗੇ ਸਾਰਾ ਵਿਹੜਾ, ਭਰਿਆ ਹੀ ਭਰਿਆ, ਦਾਦਕਿਆਂ ਨੇ, ਨਾਮ ਗੁਰਨੀਵ ਪਰਿਆ। ਦਾਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ, ਵੱਲੀ ਨਾ ਸਮਾਈ ਏ, ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਘਰ.....
ਹੱਠੇਕਾਂ ਨਾਲ, ਭਰ ਦੇਣਾ ਘਰ-ਘਰ ਨੂੰ, ਖੇਡ ਲਾ ਦੇਣਾ, ਸਾਰੇ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ। ਗੈਰ ਸੀ ਚਰਕੀ, ਪੂਰੀ ਕਰ ਪਾਈ ਏ, ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਘਰ.....
ਵਸਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਪੂਰੇ ਖਾਨਦਾਨ ਦਾ ਹੀ ਮਾਣ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਉਣੀ ਵਡਿਆਈ ਏ, ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਘਰ.....
— ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ, ਬਖਸ਼ੀ ਵਧਾਈ ਏ, ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਘਰ, ਨੰਨੀ ਪਰੀ ਆਈ ਏ।
ਲੱਗੇ ਸਾਰਾ ਵਿਹੜਾ, ਭਰਿਆ ਹੀ ਭਰਿਆ, ਦਾਦਕਿਆਂ ਨੇ, ਨਾਮ ਗੁਰਨੀਵ ਪਰਿਆ। ਦਾਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ, ਵੱਲੀ ਨਾ ਸਮਾਈ ਏ, ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਘਰ.....
ਹੱਠੇਕਾਂ ਨਾਲ, ਭਰ ਦੇਣਾ ਘਰ-ਘਰ ਨੂੰ, ਖੇਡ ਲਾ ਦੇਣਾ, ਸਾਰੇ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ। ਗੈਰ ਸੀ ਚਰਕੀ, ਪੂਰੀ ਕਰ ਪਾਈ ਏ, ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਘਰ.....
ਵਸਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਪੂਰੇ ਖਾਨਦਾਨ ਦਾ ਹੀ ਮਾਣ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਉਣੀ ਵਡਿਆਈ ਏ, ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਘਰ.....
— ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ

ਸਾਡੀ ਝੋਲੀ ਅਕਲ ਦੇ ਦਾਣੇ ਪਾ
ਰੱਬਾ-ਰੱਬਾ ਮੀਂਹ ਵਸਾ, ਸਾਡੀ ਝੋਲੀ ਅਕਲ ਦੇ ਦਾਣੇ ਪਾ। ਨਾ ਲੱਗੇ ਕਿਧਰੇ ਤੀਲ੍ਹੀ, ਨਾ ਹੋਵੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੁਆਹ। ਆਲੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ, ਵੱਲੀ ਨਾ ਸਮਾਈ ਏ, ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਘਰ.....
ਕੋਈ ਚਾਨਣ ਨਾ ਰਾਹ ਵਿਖਾ। ਜਲ ਭਿਨ ਕੱਲ੍ਹ ਨਾ ਹੀ, ਐਵੇਂ ਦਈਏ ਨਾ ਪਾਣੀ ਮੁਕਾ। ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਅਨੇਕਾਂ ਸੁੱਖ, ਸੁੱਖ ਹਵਾ ਦੇ ਲੰਗਰ ਦਈਏ ਲਾ। ਸੁੱਖ ਲਾਉਣ ਤੇ ਬਚਾਉਣ ਦੀ, ਸਾਨੂੰ ਮੰਤ ਜਾਵੇ ਆ। ਝੱਟ ਲੱਘਾਉਣ ਲਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪੰਛੀ ਲੈਣ ਆਲ੍ਹਣੇ ਪਾ। ਚੁਫੇਰਾ ਹਰਿਆ-ਭਰਿਆ ਕਰਕੇ, 'ਮਾਨ' ਲਈਏ ਰੁੱਸੀ ਕੁਦਰਤ ਮਨਾ। ਵੱਸਦੇ ਰਹਿਣ ਰੋਣ-ਬਸੇਰੇ ਸਭ ਦੇ, 'ਰਈਏ ਹਵੇਲੀਆਂ' ਨੂੰ ਚੜ੍ਹੇ ਏਰ ਚਾਅ। ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ ਹੋਵਣ ਦੂਰ, ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਵਗੋਂ ਵਾ। ਰੱਬਾ-ਰੱਬਾ ਮੀਂਹ ਵਸਾ, ਸਾਡੀ ਝੋਲੀ ਅਕਲ ਦੇ ਦਾਣੇ ਪਾ।
— ਮਾਸਟਰ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ